

Adda247
मराठी

मासिक आवृत्ती | मार्च 2024

ज्ञानकोश

मासिक चालू घडामोडी
(महाराष्ट्र राज्य)

MPSC, आणि सरळ सेवा भरतीसाठी

ZP, आदिवासी विभाग, पोलीस भरती आणि इतर स्पर्धा परीक्षांसाठी
उपयुक्त

डिजिटल इंटेलिजन्स प्लॅटफॉर्म

राष्ट्रीय युवा संसद महोत्सव (NYPF)

नागरिकत्व दुरुस्ती कायदा (CAA)

किसान क्रेडिट कार्ड (KCC)

मत्स्यपालन योजना

ऑपरेशन इंद्रावती

नौदलाने INS जटायू, MH-60R हेलिकॉप्टर
स्ववाइन तैनात केले

महाराष्ट्र राज्य बातम्या

राष्ट्रीय सुरक्षा दिवस

- दरवर्षी 4 मार्च रोजी साजरा केला जातो, भारतातील राष्ट्रीय सुरक्षा दिन हा सुरक्षा जागरूकता वाढवण्यासाठी आणि अपघातांना प्रतिबंध करण्यासाठी समर्पित एक महत्त्वपूर्ण कार्यक्रम आहे.
- याच दिवशी 1966 मध्ये राष्ट्रीय सुरक्षा परिषद (NSC) च्या स्थापना कार्यस्थळांच्या सुरक्षेची संबंधित समस्यांचे निराकरण करण्यासाठी करण्यात आली होती.

महत्त्व:

- कार्यस्थळे, समुदाय आणि घरांमध्ये सुरक्षिततेबद्दल जागरूकता वाढवते.
- सुरक्षित पद्धतींचा अवलंब करण्यास आणि सुरक्षा प्रोटोकॉलचे पालन करण्यास प्रोत्साहित करते.
- सुरक्षा मोहिमा, रॅली आणि शैक्षणिक कार्यक्रमांसाठी व्यासपीठ म्हणून काम करते.

थीम:

- या वर्षीची थीम 'पर्यावरण, सामाजिक आणि प्रशासन (ESG) उत्कृष्टतेसाठी सुरक्षा नेतृत्वावर लक्ष केंद्रित करणे आहे.

तुम्हाला माहित आहे का?

- परिषदेच्या स्थापना दिनी 4 मार्च 1972 रोजी प्रथम राष्ट्रीय सुरक्षा दिवस साजरा करण्यात आला.

महाराष्ट्राच्या वनविभागाने गिनीज वर्ल्ड रेकॉर्ड केला आहे

- ताडोबा महोत्सव 2024 मध्ये महाराष्ट्र वन विभागाने गिनीज वर्ल्ड रेकॉर्ड स्थापित करून उल्लेखनीय कामगिरी केली.
- त्यांनी 26 वेगवेगळ्या प्रजातींमधून तब्बल 65,724 रोपे वापरून "भारत माता" शब्द तयार केला, ज्याचा इंग्रजीत अनुवाद "मदर इंडिया" असा होतो.
- या प्रभावी व्यवस्थेमुळे त्यांना केवळ "कुंडीत लावलेल्या रोपांपासून बनवलेला सर्वात मोठा शब्द" ही पदवी मिळाली नाही तर पर्यावरण जागरूकता आणि देशभक्ती वाढवण्याचा एक अनोखा मार्ग देखील त्यांनी दाखवला आहे.

आंतरराष्ट्रीय HPV जागरूकता दिवस

- आंतरराष्ट्रीय HPV जागरूकता दिवस दरवर्षी 4 मार्च रोजी साजरा केला जातो
- हा 2018 मध्ये इंटरनॅशनल पॅपिलोमाव्हायरस सोसायटीने (IPVS) विकसित केला होता.

- मानवी पॅपिलोमाव्हायरस (HPV), त्याच्याशी संबंधित कर्करोग आणि उपलब्ध प्रतिबंधात्मक उपायांबद्दल जागरूकता वाढवणे हे त्याचे उद्दिष्ट आहे.

बद्दल:

- एचपीव्ही हा जागतिक स्तरावर सर्वात सामान्य लैंगिक संक्रमित संसर्ग आहे.
- बहुतेक लोक नैसर्गिकरित्या विषाणू काढून टाकतात, परंतु विशिष्ट HPV स्ट्रेनमुळे अनेक कर्करोग होऊ शकतात, ज्यात गर्भाशयाच्या मुखाचा, गुदद्वाराचा आणि डोके आणि मानेच्या कर्करोगाचा समावेश होतो.

स्मारकांच्या जीर्णोद्धारसाठी सरकारने 7.8 कोटी दिले

- महाराष्ट्र सरकारने सोनेरी महाल, दिल्ली गेट आणि मकई गेट्सच्या जीर्णोद्धारसाठी 7.8 कोटी रुपयांची तरतूद केली आहे.
- सोनेरी महलला 3.93 कोटी रुपये मंजूर करण्यात आले आहेत
- दिल्ली गेट आणि मकई गेटला अनुक्रमे 2.35 कोटी आणि 1.6 कोटी रुपयांचा निधी मिळाला.
- राज्याचा समृद्ध ऐतिहासिक आणि सांस्कृतिक वारसा जतन करण्याच्या दिशेने हे एक सकारात्मक पाऊल आहे.
- हा निधी राज्यभरातील स्मारके पुनर्संचयित करण्यासाठी वापरला जाईल, ज्यामुळे पर्यटकांना आकर्षित करण्यासाठी आणि स्थानिक अर्थव्यवस्थेला चालना मिळण्यास मदत होईल.

जागतिक वन्यजीव दिन

- संयुक्त राष्ट्र जागतिक वन्यजीव दिन (WWD) दरवर्षी 3 मार्च रोजी साजरा केला जातो.
- हा एक जागतिक कार्यक्रम आहे जो आपल्या ग्रहावरील वैविध्यपूर्ण आणि भव्य वन्यजीवांबद्दल जागरूकता वाढवण्यासाठी समर्पित आहे.
- हे प्राणी आणि वनस्पती निरोगी इकोसिस्टम राखण्यात आणि मानवी कल्याणास समर्थन देण्यासाठी महत्त्वपूर्ण भूमिका निभावतात.

बद्दल:

- 20 डिसेंबर 2013 रोजी, त्याच्या 68 व्या अधिवेशनात, संयुक्त राष्ट्र महासभेने, आपल्या ठराव UN 68/205 मध्ये, वन्य प्राणी आणि वनस्पतींच्या लुप्तप्राय प्रजातींच्या आंतरराष्ट्रीय व्यापारावरील अधिवेशनाचा स्वीकार करण्याचा आंतरराष्ट्रीय दिवस 3 मार्च घोषित करण्याचा निर्णय घेतला. (CITES) ग्रहावर जागरूकता वाढवते आणि 1973 मध्ये, जागतिक

वन्यजीव दिन म्हणून प्राणी आणि वनस्पतींना फायदा होतो.

थीम:

- वर्षाची थीम आहे, "कनेक्टिंग पीपल अँड प्लॅनेट: एक्सप्लोरिंग डिजिटल इनोव्हेशन इन वाइल्डलाइफ कॉन्झर्वेशन."

तुम्हाला माहित आहे का?

- स्मरणार्थ थायलंडने प्रस्तावित केले होते.

बोरिवलीतील ऐतिहासिक मंडपेश्वर लेणी

- बोरिवलीच्या ऐतिहासिक मंडपेश्वर लेणी, त्यांच्या क्लिष्ट दगडी कोरीव कामांसाठी ओळखल्या जातात, त्यांच्या भव्यतेमध्ये 12-किलो चांदीचे शिवलिंगाची भर पडणार आहे.
- स्थानिक समुदायासाठी सांस्कृतिक आणि धार्मिक महत्त्व असलेल्या गुहा मंदिरासाठी शिवलिंगाची स्थापना हा एक महत्त्वपूर्ण विकास आहे.

बद्दल:

- मंडपेश्वर लेणी मूळतः 6व्या शतकाच्या आसपास बौद्ध विहार (मठ) म्हणून बांधण्यात आली होती.
- या लेण्यांचे नंतर शिवाला समर्पित हिंदू मंदिरात रूपांतर झाले.
- 16व्या शतकात, पोर्तुगीजांनी लेण्यांचे खिश्न चॅपलमध्ये रूपांतर केले आणि आजही दृश्यमान असलेला क्रॉस जोडला.

उत्पन्न दुप्पट करण्याच्या महत्वाकांक्षी उद्दिष्टासह सरकारने शेतकरी-केंद्रित योजना सुरू केल्या आहेत

- महाराष्ट्राचे मुख्यमंत्री म्हणाले की, राज्य सरकारने शेतकऱ्यांचे उत्पन्न दुप्पट करण्यासाठी अनेक योजना राबविल्या आहेत.
- दुष्काळ आणि अतिवृष्टी यांसारख्या आव्हानांच्या काळात शेतकऱ्यांसाठी सुरू असलेल्या पाठिंब्यावर त्यांनी प्रकाश टाकला.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- बाळासाहेब ठाकरे यांच्या विचारसरणीने चाललेल्या महायुती सरकारने गेल्या 17 ते 24 महिन्यांत शेतकऱ्यांना 35,000 कोटी रुपयांची भरीव आर्थिक मदत दिली आहे.
- महाराष्ट्र सरकारने शेतकऱ्यांसाठी केवळ ₹ 1 च्या अभूतपूर्व खर्चावर पीक विमा सुरू केला.
- त्याचप्रमाणे शेतकऱ्यांचे उत्पन्न दुप्पट करण्याच्या उद्देशाने सरकारने इतर विविध योजना राबविल्या आहेत.

महाराष्ट्राच्या मुख्यमंत्र्यांनी मुंबई महानगर प्रदेशात मेट्रो लाईन-12 ची पायाभरणी केली

- नवी मुंबईतील कल्याण ते तळोजा यांना जोडणाऱ्या मेट्रो लाईन-12 साठी महाराष्ट्राच्या मुख्यमंत्र्यांनी पायाभरणी केली.

बद्दल:

- मेट्रो लाईन-12 ही मुंबई मेट्रोच्या अपवादात्मक वाहतूक सेवांना पूरक म्हणून संपूर्ण मुंबई मेट्रोपॉलिटन रिजन (MMR) मध्ये धोरणात्मकरीत्या विकसित केल्या जात असलेल्या अनेक मेट्रो मार्गांपैकी एक आहे.
- मेट्रो लाईन-12 ही कल्याण पासून मेट्रो लाईन-5 चा विस्तार म्हणून काम करते, ज्यामुळे क्लिष्ट आणि विस्तृत मेट्रो नेटवर्कमध्ये इंटरकनेक्टिव्हिटी लागू करण्यात महत्वाची भूमिका बजावते.
- मेट्रो लाईन-12 मध्ये 19 एलिवेटेड स्टेशन्सची बनलेली एक पूर्णपणे उन्नत रचना समाविष्ट आहे आणि त्याची एकूण लांबी सुमारे 22.173 किमी आहे.
- या प्रकल्पाचा अंदाजे खर्च सुमारे ₹5,865 कोटी आहे आणि तो 2027 च्या अखेरीस पूर्ण होण्याची अपेक्षा आहे.

क्लस्टर शाळांसाठी 700 प्रस्ताव शासनाच्या आढाव्यात आहेत

- महाराष्ट्र सरकार सध्या राज्यात क्लस्टर शाळा स्थापन करण्यासाठी 1,900 संस्थांकडील सुमारे 700 प्रस्तावांचा आढावा घेत आहे.
- विशेषतः ग्रामीण भागात शैक्षणिक प्रवेश आणि गुणवत्ता सुधारण्याचे या शाळांचे उद्दिष्ट आहे.
- 20 पेक्षा कमी पटसंख्या असलेल्या शाळा जवळच्या शाळांमध्ये विलीन केल्या जाऊ शकतात जेणेकरून विद्यार्थ्यांना चांगल्या सुविधा आणि दर्जेदार शिक्षण मिळेल.

जागतिक स्थूलता दिन

- जागतिक लठ्ठपणा दिन, दरवर्षी 4 मार्च रोजी आयोजित केला जातो, हा जागतिक लठ्ठपणाच्या संकटाशी सामना करण्यासाठी जागरूकता वाढवण्यासाठी आणि उपायांना प्रोत्साहित करण्यासाठी कृतीचा एकत्रित दिवस आहे.

बद्दल:

- पहिला जागतिक लठ्ठपणा दिन 4 मार्च 2015 रोजी आयोजित करण्यात आला होता.
- जागतिक लठ्ठपणा फेडरेशनने याची स्थापना केली.
- लठ्ठपणाच्या वाढत्या समस्येकडे जागतिक लक्ष वेधून घेणे आणि त्याचे निराकरण करण्यासाठी सहयोगी प्रयत्नांना प्रोत्साहन देणे हे आयआयटीचे उद्दिष्ट आहे.

थीम:

- जागतिक लठ्ठपणा दिन 2024 ची थीम "चला लठ्ठपणा वर बोलूया आणि..." आहे.
- ही थीम लोकांना क्रॉस-कटिंग दृष्टीकोनातून लठ्ठपणा संबोधित करणारे संभाषण सुरू करण्यास प्रोत्साहित करण्यावर भर देते.

- लठ्ठपणाचा एकत्रितपणे सामना करण्याचे मार्ग शोधण्यासाठी आरोग्य, तरुणाई आणि संपूर्ण जगाकडे पाहण्याची कल्पना आहे.

26/11 च्या मुंबई हल्ल्याचा मास्टरमाईंड, लश्कराचा दहशतवादी आझम चीमा याचे पाकिस्तानात निधन

- 2008 च्या मुंबई दहशतवादी हल्ल्यातील मुख्य सूत्रधार आझम चीमा याचा 2 मार्च 2024 रोजी पाकिस्तानमध्ये हृदयविकाराच्या झटक्याने मृत्यू झाला.
- तो 70 वर्षांचे होता.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- 2006 च्या मुंबई ट्रेन बॉम्बस्फोटातही त्याचा सहभाग होता ज्यात 188 लोक मारले गेले आणि 800 हून अधिक लोक जखमी झाले.
- 26/11 च्या हल्ल्यात सहभागी असलेल्या दहशतवाद्यांना प्रशिक्षण दिल्याचा आरोप अमेरिकेने त्यांच्यावर केला होता.

मेट्रो 4, डिसेंबर 2025 पर्यंत कार्यान्वित होणार

- खासदार राजन विचारे म्हणाले की, ठाणे ते मुंबई मेट्रो 4 मार्ग डिसेंबर 2025 पर्यंत कार्यान्वित होणे अपेक्षित आहे.
- तो ठाण्यातील कासारवडवली आणि मुंबईतील वडाळ्याला जोडतो.
- महाराष्ट्राच्या शहरी विकासातील हा एक महत्त्वाचा टप्पा आहे.

पुणे विमानतळाच्या नवीन टर्मिनलचे 10 मार्च रोजी उद्घाटन होण्याची शक्यता आहे

- पुणे विमानतळावरील नवीन टर्मिनल इमारतीचे उद्घाटन 10 मार्च 2024 रोजी पीएम मोदी यांच्या हस्ते ऑनलाइन होणार आहे.
- महाराष्ट्राच्या समृद्ध संस्कृतीचे दर्शन घडवणारे हे नवीन टर्मिनल 51,595 स्क्वेअर मीटरमध्ये पसरलेले आहे आणि दरवर्षी 12 दशलक्ष प्रवासी हाताळण्याची अपेक्षा आहे, सध्याच्या 7.2 दशलक्ष क्षमतेपेक्षा लक्षणीय सुधारणा आहे.
- तसेच विमानतळ टर्मिनलवरून एरोमॉलला जाण्यासाठी पादचारी पूल बांधण्यात आला आहे.

MMRDA ला 2024-25 च्या अर्थसंकल्पाला मंजूरी मिळाली, पायाभूत सुविधांसाठी 41,955 कोटी रुपयांची तरतूद

- मुंबई महानगर प्रदेश विकास प्राधिकरणाला (MMRDA) 2024-25 या आर्थिक वर्षासाठी अर्थसंकल्पाला मंजूरी मिळाली आहे.

- एकूण अर्थसंकल्प 39,453 कोटी रुपयांचा आहे, ज्यामध्ये 41,955 कोटी रुपयांची तरतूद विशेषतः पायाभूत सुविधा प्रकल्पांसाठी करण्यात आली आहे.
- या महत्त्वपूर्ण गुंतवणुकीचे उद्दिष्ट मुंबई महानगर प्रदेशाच्या पायाभूत सुविधांमध्ये सुधारणा करणे आहे, यासह:

1. नवीन मेट्रो मार्ग तयार करणे
2. ठाणे-बोरिवली द्विचक्रीय टनेल रस्ता तयार करणे
3. भूमिगत बोगदा रस्ता विकसित करणे
4. वर्सीवा-विरार सी लिंक तयार करणे
5. ठाणे कोस्टल रोडचे बांधकाम
6. विकास केंद्रे स्थापन करणे
7. रमाबाई आंबेडकर नगर झोपडपट्टीचा पुनर्विकास

वांद्रे-कुर्ला कॉम्प्लेक्समध्ये सुरळीत प्रवासासाठी मुंबई पॉड टॅक्सी सेवा सुरू करणार आहे

- मुंबई एक भविष्यकालीन वाहतूक व्यवस्था - पॉड टॅक्सी सुरू करणार आहे.
- या स्वयंचलित, ड्रायव्हरलेस पॉड्सचा उद्देश वाहतूक कोंडी कमी करणे आणि वांद्रे-कुर्ला कॉम्प्लेक्स (BKC) व्यापारी जिल्ह्याला जोडणाऱ्या वांद्रे आणि कुर्ला रेल्वे स्थानकांदरम्यान सुरळीत प्रवास करणे हे असेल.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- मार्ग: 38 थांब्यांसह 8.8 किलोमीटर लांब
- क्षमता: प्रत्येक पॉडमध्ये 6 प्रवासी बसू शकतात
- वेग: 40 किलोमीटर प्रति तास पर्यंत
- अंमलबजावणी: सार्वजनिक-खाजगी भागीदारी
- या नाविन्यपूर्ण प्रकल्पामुळे मुंबईतील नागरी गतिशीलतेमध्ये क्रांती घडून येईल आणि अशाच प्रकारच्या वाहतूक आव्हानांना तोंड देणाऱ्या इतर शहरांसाठी एक मॉडेल म्हणून काम करेल अशी अपेक्षा आहे.

महाराष्ट्राने आरटीआय कायदांतर्गत माहितीच्या स्वतःहून प्रकटीकरणासाठी जीआर जारी केला आहे

- माहितीचा अधिकार (RTI) कायद्याच्या कलम 4 नुसार आवश्यक असलेली माहिती सक्रियपणे उघड करण्यासाठी विभागांना विनंती करणारा एक सरकारी ठराव (GR) महाराष्ट्र सरकारने जारी केला.
- हे पाऊल अलीकडील सर्वोच्च न्यायालयाच्या "सुओ मोटू" प्रकटीकरणाच्या महत्त्वावर दिलेल्या भराशी संरेखित करते, जेथे सार्वजनिक अधिकारी वैयक्तिक

आरटीआय अर्जाची वाट न पाहता माहिती सामायिक करतात.

- महाराष्ट्र सरकारचा हा उपक्रम आरटीआय कायद्याद्वारे पारदर्शकता आणि नागरिक सशक्तीकरणाला चालना देण्यासाठी एक सकारात्मक पाऊल आहे.
- **कलम 4 ची प्रभावीपणे अंमलबजावणी करणे यासाठी महत्त्वपूर्ण मानले जाते:**
- 1. आरटीआय अर्जांचा अनुशेष कमी करणे
- 2. वाढती पारदर्शकता

BMC ने कोस्टल रोडला वांद्रे वरळी सी लिंकशी जोडण्यासाठी गर्डरचे अंतिम लॉन्चिंग सुरू केले आहे

- बृहन्मुंबई महानगरपालिकेने (BMC) मुंबई कोस्टल रोड प्रकल्प (MCRP) ते वांद्रे वरळी सी लिंक (BWSL) ला जोडणाऱ्या पुलाचा अंतिम भाग बसवण्यास सुरुवात केली आहे.
- या प्रकल्पात MCRP आणि BWSL च्या वरळी इंटरचेंजमधील 850-मीटर अंतर भरण्यासाठी गर्डर लॉन्च करणे समाविष्ट आहे.
- प्रत्येकी 44 आणि 46 मीटरचे जवळजवळ दोन गर्डर आधीच यशस्वीरित्या स्थापित केले गेले आहेत.
- या विकासामुळे मुंबईतील वाहतूक प्रवाह आणि कनेक्टिव्हिटी सुधारण्याचे उद्दिष्ट MCRP पूर्णत्वाच्या जवळ आणले आहे.

महाराष्ट्र, गुजरात आणि कर्नाटकने आर्थिक वर्ष 24 मध्ये 50% पेक्षा कमी भांडवली उद्दिष्ट पूर्ण केले आहे

- जानेवारी 2024 पर्यंत, महाराष्ट्र, गुजरात आणि कर्नाटक यांनी आर्थिक वर्ष 2023-24 (FY24) साठी त्यांच्या वाटप केलेल्या भांडवली खर्चाच्या (capex) अंदाजपत्रकाच्या 50% पेक्षा कमी खर्च केला आहे.
- महाराष्ट्र: 37.49%
- कर्नाटक: 41%
- गुजरात: 46.4%
- हे आकडे सूचित करतात की ही राज्ये चालू आर्थिक वर्षात पायाभूत सुविधा आणि इतर विकास प्रकल्पांमध्ये त्यांच्या नियोजित गुंतवणूकीचा पूर्णपणे वापर करू शकणार नाहीत.

राज्यांकडून ESZ तरतुदीच्या उल्लंघनाबद्दल वन्यजीव मंडळाची चिंता

- वन्यजीव मंडळाने अनेक राज्यांकडून अत्यावश्यक मानक क्षेत्र (ESZ) तरतुदीच्या उल्लंघनाबाबत महत्त्वपूर्ण चिंता व्यक्त केली आहे.
- (संबंधित कायदे/नियमांचा उल्लेख करा) च्या चौकटीत स्थापन केलेल्या या तरतुदींचा उद्देश गंभीर अधिवासांचे संरक्षण करणे आणि वन्यजीव लोकसंख्येचे कल्याण सुनिश्चित करणे आहे.

- केंद्रीय पर्यावरण मंत्री भूपेंद्र यादव यांच्या अध्यक्षतेखाली झालेल्या 78 व्या स्थायी समितीच्या बैठकीत हा मुद्दा उपस्थित करण्यात आला.
- मंडळाच्या चिंता (उल्लंघनाच्या विशिष्ट उदाहरणांचा उल्लेख करा, उदा. परवानगी मर्यादेपेक्षा जास्त विकास प्रकल्प, अपुरे संवर्धन उपाय).
- हे उल्लंघन, जर तपासले नाही तर, (संभाव्य परिणामांचा उल्लेख करणे, उदा. अधिवास नष्ट होणे, प्रजाती धोक्यात येणे) हानिकारक परिणाम होऊ शकतात.

सातारा मंदिर जीर्णोद्धार करताना यादव वंशाच्या काळातील भांडी सापडली

- साताराच्या खटाव तालुक्यातील कातरखटाव गावातील कात्रेश्वराच्या शिवलिंग मंदिराच्या जीर्णोद्धार आणि संवर्धनाच्या कामात शतकानुशतके जुनी मातीची भांडी सापडली आहेत.
- भांडी 800-900 वर्षे जुनी असू शकतात.
- मंदिराचे "जीर्णोद्धार" काम राज्य सरकारने हाती घेतले असून, पहिल्या टप्प्याच्या कामासाठी 3 कोटी रुपये मंजूर केले आहेत.

बद्दल:

- यादव राजवंश हा एक हिंदू राजवंश होता ज्याने 9व्या ते 14व्या शतकापर्यंत पश्चिम भारताच्या काही भागांवर राज्य केले.
- हा राजवंश कला आणि वास्तुकलेच्या संरक्षणासाठी ओळखला जातो आणि त्यांच्या कारकिर्दीत अनेक मंदिरे बांधली गेली.

आंतरराष्ट्रीय महिला दिन

- आंतरराष्ट्रीय महिला दिन (IWD) दरवर्षी 8 मार्च रोजी साजरा केला जातो.
- महिलांच्या सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक आणि राजकीय कामगिरीला ओळखण्याचा हा दिवस आहे.
- हा लैंगिक समानतेला गती देण्यासाठी कृतीचे आवाहन म्हणून देखील कार्य करतो.

बद्दल:

- संयुक्त राष्ट्र संघाने 1975 मध्ये आंतरराष्ट्रीय महिला दिन साजरा करण्यास सुरुवात केली, ज्याला आंतरराष्ट्रीय महिला वर्ष म्हणून घोषित केले गेले.
- 1977 मध्ये, युनायटेड नेशन्स जनरल असेंब्लीने सदस्य राष्ट्रांना 8 मार्च हा महिला हक्क आणि जागतिक शांततेसाठी अधिकृत संयुक्त राष्ट्र सुट्टी म्हणून घोषित करण्यासाठी आमंत्रित केले.

थीम:

- युनायटेड नेशन्सने 2024 ची थीम 'महिलांमध्ये गुंतवणूक करा: प्रगतीला गती द्या' अशी नियुक्त केली आहे.
- हे आर्थिक अशक्तीकरणाने लक्ष केंद्रित करते.

• या वर्षाची मोहीम थीम 'इन्स्पायर इनक्लूजन' आहे.
सिडकोने 2024-25 च्या अर्थसंकल्पात गृहनिर्माण प्रकल्पांसाठी 4000 कोटी रुपयांची तरतूद केली आहे.

- नवी मुंबई गृहनिर्माण आणि पायाभूत सुविधांच्या विकासात लक्षणीय सुधारणा करण्यासाठी सज्ज आहे कारण शहर आणि औद्योगिक विकास महामंडळ (सिडको) ने 2024-25 च्या अर्थसंकल्पात गृहनिर्माण प्रकल्पांसाठी 4,000 कोटी रुपयांची तरतूद केली आहे.

बद्दल:

- कमी आणि मध्यम उत्पन्न गटांसाठी पंतप्रधान आवास योजनेअंतर्गत सुमारे 90,000 घरे बांधण्यासाठी 4,018 कोटी रुपये.
- पाणी टंचाई दूर करण्यासाठी पाणीपुरवठा प्रकल्पांसाठी 730 कोटी रु.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- प्रधानमंत्री आवास योजना (PMAY) हा भारत सरकारचा 2022 पर्यंत सर्वासाठी परवडणारी घरे उपलब्ध करून देणारा एक प्रमुख उपक्रम आहे (शहरीसाठी डिसेंबर 2024 पर्यंत वाढवण्यात आलेले लक्ष्य).

यात दोन मुख्य घटक आहेत:

प्रधानमंत्री आवास योजना-शहरी (PMAY-U):

- ही योजना झोपडपट्टीत राहणाऱ्यांसह शहरी गरीब कुटुंबांना लक्ष्य करते. हे आर्थिकदृष्ट्या दुर्बल विभाग (EWS) आणि निम्न-उत्पन्न गट (LIG) श्रेणीतील पात्र लाभार्थ्यांना गृहकर्जावर क्रेडिट-लिंकड सबसिडी (CLSS) देते. याव्यतिरिक्त, ते मध्यम उत्पन्न गटांसाठी (MIG I आणि II) व्याजदर सबसिडी प्रदान करते

प्रधानमंत्री आवास योजना-ग्रामीण (PMAY-G/R):

- ही योजना ग्रामीण भागातील कुटुंबांना पक्की घरे देण्यावर भर देते. हे नवीन घरे बांधण्यासाठी किंवा विद्यमान घरांचे नूतनीकरण करण्यासाठी आर्थिक सहाय्य प्रदान करते.

शेतकऱ्यांना दिवसा 12 तास पुरवठा करण्यासाठी 9,000 मेगावॉट सौर ऊर्जा

- महाराष्ट्रात 25,000 नोकऱ्या निर्माण करून 9,000 मेगावॉट वीज निर्मितीसाठी सोलर प्लांट बसवल्याबद्दल 95 संस्थांना उपमुख्यमंत्र्यांनी पुरस्काराचे पत्र दिले.

बद्दल:

- या उपक्रमाचा उद्देश 9,000 मेगावॉट क्षमतेचा सौर ऊर्जा प्रकल्प वापरून शेतकऱ्यांना दिवसा 12 तासांचा विश्वासार्ह वीज पुरवठा प्रदान करणे आहे.
- हे 2025 पर्यंत 40 टक्के कृषी फीडर सौर उर्जेवर चालविण्यास सक्षम करेल.
- हा प्रकल्प दोन कारणांसाठी महत्त्वपूर्ण आहे:
- स्केल:
- 9,000 मेगावॉट क्षमतेचा हा सौरऊर्जा प्रकल्प एक महत्त्वाचा उपक्रम आहे.
- लक्षित लाभार्थी:
- ही शक्ती विशेषतः कृषी फीडर्सना समर्पित करून, ते सिंचन उपकरणे आणि इतर कृषी ऑपरेशन्स चालवण्यासाठी शेतकऱ्यांच्या दिवसा विजेच्या गरजा थेट पूर्ण करते.

नाशिकमधील 306 मेगावॉट सौर प्रकल्पासाठी टोरेट पॉवरने 1,540 कोटी रुपयांची बोली जिंकली

- टोरेट पॉवरने नाशिक, महाराष्ट्र येथे 306 मेगावॉटचा सौर ऊर्जा प्रकल्प सुरक्षित केला आहे.
- 1,540 कोटी रुपयांचा हा प्रकल्प जिल्ह्यातील 48 ठिकाणी उभारला जाणार आहे.
- कंपनीला महाराष्ट्र स्टेट इलेक्ट्रिसिटी डिस्ट्रिब्युशन कंपनी लिमिटेड (MSEDCL) कडून लेटर ऑफ अर्वाई (LoA) प्राप्त झाले.
- विकेंद्रित सौर ऊर्जेद्वारे कृषी ग्राहकांना दिवसा स्थिर वीज उपलब्ध करून देण्याचे या प्रकल्पाचे उद्दिष्ट आहे.
- निर्माण होणारी वीज 25 वर्षांसाठी 3.10 रुपये प्रति किलोवॉट दराने विकली जाईल.
- हा प्रकल्प 18 महिन्यांत कार्यान्वित होणे अपेक्षित आहे.

सिडकोने आगामी नवी मुंबई आंतरराष्ट्रीय विमानतळासाठी 2024-25 च्या अर्थसंकल्पात 977 कोटी रुपयांची तरतूद केली आहे.

- नवी मुंबई पायाभूत सुविधांच्या विकासात लक्षणीय सुधारणा करण्यासाठी सज्ज आहे कारण शहर आणि औद्योगिक विकास महामंडळाने (सिडको) 2024-25 च्या बजेटमध्ये आगामी नवी मुंबई आंतरराष्ट्रीय विमानतळासाठी 977 कोटी रुपयांची तरतूद केली आहे.
- नवी मुंबई आंतरराष्ट्रीय विमानतळ (NMIA), नवी मुंबई विमानतळ प्रभाव अधिसूचित क्षेत्र (NAINA), मेट्रो विस्तार, कोस्टल रोड आणि पाणीपुरवठा योजना यासारख्या महत्त्वाच्या प्रकल्पांना गती देणे हे उद्दिष्ट आहे.

बद्दल:

- नवीन विमानतळाच्या विकासासाठी 977 कोटी रुपयांची तरतूद.
- पायाभूत सुविधा:
 - पाणी टंचाई दूर करण्यासाठी पाणीपुरवठा प्रकल्पांसाठी 730 कोटी रु.
 - सुधारित कनेक्टिव्हिटीसाठी मेट्रो रेल्वे प्रकल्पांसाठी 610 कोटी रु.
 - NAINA विकसित करण्यासाठी 569 कोटी रु.
 - खारघर-तुर्भे लिंक रोडसाठी 300 कोटी रुपये.
 - रेल्वे प्रकल्पांसाठी 284 कोटी रु.

सूर्यावरील एलोरा लेणी येथे सूर्यकिरण कार्यक्रम

- दरवर्षी, नागरिक एलोरा लेणीतील एका अनोख्या खगोलीय घटनेची आतुरतेने वाट पाहत असतात.
- विशिष्ट दिवशी, सूर्याची किरणे गुहेच्या प्रवेशद्वारातून आत प्रवेश करतात आणि गुहा क्रमांक 10 मध्ये स्थित भगवान बुद्ध शिल्पाचा चेहरा प्रकाशित करतात.
- यावर्षी ही घटना 10 आणि 11 मार्च रोजी होण्याची शक्यता आहे.
- ही उल्लेखनीय घटना पर्यटकांसाठी एक लोकप्रिय आकर्षण आहे.
- सूर्यकिरणांनी दोन दिवस दुपारी 4:30 ते 5:15 या वेळेत भगवान बुद्धांचा चेहरा प्रकाशित करण्याची अपेक्षा आहे.

महाराष्ट्राच्या चौथ्या महिला धोरणाचे अनावरण करण्यात आले

- महाराष्ट्राने चौथे महिला धोरण सुरू केले आहे, ज्यामध्ये महिला सक्षमीकरणाचा रोडमॅप आहे.
- 1994, 2001 आणि 2014 मध्ये जाहीर केलेल्या धोरणानंतरचे चौथे धोरण, आठ क्षेत्रांवर लक्ष केंद्रित करून महिलांचा सर्वसमावेशक आणि सर्वसमावेशक विकास करण्याचे उद्दिष्ट आहे.

हे आहेत:

- आरोग्य, पोषण आणि कल्याण
- शिक्षण आणि कौशल्य विकास
- लैंगिक आणि लिंग-आधारित हिंसा समाप्त करणे
- जेंडर रिस्रॉन्सिह्व आजीविका वर्धन, लिंग समावेशी पायाभूत सुविधा.
- लैंगिक प्रतिसादात्मक शासन आणि राजकीय सहभाग
- लिंग संवेदनशील नैसर्गिक संसाधन व्यवस्थापन,
- हवामान बदल अनुकूलन आणि आपत्ती व्यवस्थापन
- विशेष क्रीडा धोरण.

तीन समित्या अंमलबजावणीवर देखरेख ठेवतील:

- उच्च-शक्ती समिती: उच्च-स्तरीय देखरेखीसाठी मुख्यमंत्र्यांच्या अध्यक्षतेखाली.
- राज्य टास्क फोर्स: धोरणात्मक मार्गदर्शनासाठी महिला आणि बाल विकास मंत्री यांच्या नेतृत्वाखाली.
- जिल्हा समित्या: स्थानिक पातळीवर देखरेखीसाठी पालकमंत्र्यांच्या अध्यक्षतेखाली.

मुंबईत वीज दरवाढ

- मुंबईतील रहिवासी एप्रिलपासून त्यांच्या वीज बिलात लक्षणीय वाढ होण्याची अपेक्षा करू शकतात.
- महाराष्ट्र वीज नियामक आयोगाने (MERC) टाटा पॉवरच्या ग्राहकांसाठी सरासरी 24% ची दरवाढ मंजूर केली आहे.
- खर्च वसूल करण्यासाठी मागील दर सुधारणेला स्थगिती दिल्यानंतर ही वाढ करण्यात आली आहे.
- निवासी ग्राहकांसाठी बिले 27-44% ने वाढल्याने वीज वापरावर अवलंबून ही वाढ बदलू शकते.

SWAMIH ने रखडलेल्या प्रकल्पासाठी स्टॅन्स बिल्डटेक होम्सला रु. 160 कोटी दिले आहेत

- सरकार-समर्थित SWAMIH निधी स्टॅन्स बिल्डटेक होम्सना चेंबूर, मुंबई येथे रखडलेला स्काय अँनेक्स प्रकल्प पूर्ण करण्यासाठी ₹160 कोटी वाटप करतो.
- या झोपडपट्टी पुनर्वसन प्राधिकरण (SRA) प्रकल्पाला भाडेकरू, मान्यता आणि वित्तपुरवठा या समस्यांमुळे विलंब झाला.
- SWAMIH निधीसह, प्रकल्प 2026 च्या अखेरीस पूर्ण होणे अपेक्षित आहे.

2035 पर्यंत राज्याची अर्थव्यवस्था \$2 ट्रिलियन होईल: उपमुख्यमंत्री

- महाराष्ट्राचे उपमुख्यमंत्री देवेंद्र फडणवीस म्हणाले की, राज्य सरकार विविध गुंतवणूक आणि धोरणात्मक उपाययोजनांद्वारे 2035 पर्यंत 2 ट्रिलियन डॉलर (सुमारे 165 लाख कोटी) सकल देशांतर्गत उत्पादन (जीडीपी) साध्य करण्यासाठी वेगवान आर्थिक विकासाची योजना आखत आहे.

प्रमुख धोरणे:

उत्पादनाला चालना:

- वस्तोद्योग, फार्मास्युटिकल्स आणि माहिती तंत्रज्ञान यासारख्या उच्च विकास क्षमता असलेल्या क्षेत्रांना प्राधान्य द्या. देशांतर्गत उत्पादनाला प्रोत्साहन द्या आणि परदेशी गुंतवणूक आकर्षित करा.

पायाभूत सुविधांचा विकास:

- कनेक्टिव्हिटी सुधारण्यासाठी आणि व्यापार सुलभ करण्यासाठी रस्ते, पूल आणि हाय-स्पीड रेल्वे यासारख्या पायाभूत सुविधा प्रकल्पांमध्ये मोठ्या प्रमाणात गुंतवणूक करा.

एमएसएमई आणि स्टार्टअप्स:

- सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योग (एमएसएमई) आणि स्टार्टअपसाठी एक सहाय्यक वातावरण तयार करा. क्रेडिटमध्ये प्रवेश प्रदान करा, नियम सुलभ करा आणि नवकल्पना प्रोत्साहन द्या.

मानवी भांडवल विकास:

- विकसित होत असलेल्या अर्थव्यवस्थेच्या गरजा पूर्ण करू शकणारे कुशल कामगार निर्माण करण्यासाठी शिक्षण आणि कौशल्य विकास कार्यक्रमांमध्ये गुंतवणूक करा.

शाश्वत वाढ:

- आर्थिक वाढ पर्यावरणीयदृष्ट्या शाश्वत असल्याची खात्री करा. अक्षय ऊर्जा स्रोतांना प्रोत्साहन द्या आणि हरित तंत्रज्ञानाचा अवलंब करा.

गुजरात, कर्नाटक किंवा यूपीपेक्षा महाराष्ट्रात जास्त एफडीआय आले आहे

- राज्य हे देशाच्या अर्थव्यवस्थेचे इंजिन असल्याचे महाराष्ट्राचे उपमुख्यमंत्री म्हणाले.
- महाराष्ट्राने गुजरात, कर्नाटक किंवा उत्तर प्रदेशपेक्षा जास्त थेट परकीय गुंतवणूक (FDI) मिळवली आहे.
- पुण्यातील भांडारकर प्राच्यविद्या संशोधन संस्थेत 'विकसित भारत' कार्यक्रमात ते बोलत होते.

बद्दल:

- यापूर्वी पॉलिसी पॅरालिसिसमुळे एफडीआयचा ओघ कमी होता.
- मात्र, पंतप्रधान मोदींनी 'परफॉर्म, रिफॉर्म आणि ट्रान्सफॉर्म' मॉडेलवर भर देत देशाला प्रगतीच्या मार्गावर नेण्यास सुरुवात केली आहे.
- आता महाराष्ट्र हे भारतीय अर्थव्यवस्थेचे इंजिन आहे आणि महाराष्ट्रशिवाय देशाचा विकास होऊ शकत नाही.

महाराष्ट्रातील रत्नागिरी गावात 10,000 वर्षे जुनी कोरीव दगडी शिल्प सापडले आहे.

- रत्नागिरी जिल्ह्यात सुमारे 10,000 वर्षे जुने असू शकलेले आठ जियोग्लिफ्स आढळले आहेत असे एका मानववंशशास्त्रज्ञाने म्हटले आहे.
- त्यापैकी सात ज्यापैकी एक 17 फुटांचे शिल्प आहे दापोली तालुक्यातील उंबार्ले गावात, तर आठवा मंडणगड तालुक्यातील बोरखात गावात सापडला आहे.

बद्दल:

- जिओग्लिफ्स हे प्रागैतिहासिक रॉक आर्टच्या कोरीव कामांचे एक प्रकार आहेत.
- त्यांचे समूह महाराष्ट्र आणि गोव्यात कोकण किनारपट्टीच्या 900 किमी पसरलेले आहेत.
- रत्नागिरी जिल्ह्यात 70 साईट्सवर अशा प्रकारच्या 1,500 हून अधिक कलाकृती आहेत.

- यापैकी सात स्थळे युनेस्कोच्या तात्पुरत्या जागतिक वारसा यादीत आहेत.

मुंबई कोस्टल रोडचे उद्घाटन

- दक्षिण मुंबईतील वरळी आणि मरीन ड्राइव्ह दरम्यानच्या कोस्टल रोडचा दक्षिणेकडील कॉरिडॉर, ज्याला मुंबई कोस्टल रोड प्रोजेक्ट फेज 1 म्हणूनही ओळखले जाते, सोमवारी, 11 मार्च रोजी वाहतुकीसाठी खुले केले जाणार आहे.

मुंबई कोस्टल रोड प्रकल्प टप्पा 1

- मुंबई कोस्टल रोडचे बांधकाम 13 ऑक्टोबर 2018 रोजी सुरू झाले होते आणि त्याची अंदाजित किंमत 12,721 कोटी रुपये होती.
- धर्मवीर संभाजी महाराज कोस्टल रोडलगत 320 एकरांवर जागतिक दर्जाचे सेंट्रल पार्क उभारण्यात येणार असल्याचे एकनाथ शिंदे यांनी सांगितले.
- पहिल्या टप्प्यात 10.5 किलोमीटर लांबीचा हा मार्ग वाहतुकीसाठी खुला करण्यात येणार आहे. वाहनधारक वरळी सीफेस, हाजी अली इंटरचेंज आणि अमरसन इंटरचेंज पॉईंटवरून कोस्टल रोडमध्ये प्रवेश करू शकतात आणि मरीन लाइन्समधून बाहेर पडू शकतात.

महत्त्वाचे मुद्दे: गती मर्यादा:

- सरळ रस्ता: 80 किमी/तास
- बोगदा: 60 किमी/तास
- प्रवेश/निर्गमन बिंदू आणि वळणे: 40 किमी/तास

रहदारी निर्बंध:

- फक्त आठवड्याचे दिवस (सोम-शुक्र) उघडा, सकाळी 6 ते रात्री 8
- मार्गावर थांबणे, वाहने बाहेर पडणे किंवा फोटो काढण्यास मनाई आहे
- प्रतिबंधित वाहने: अवजड वाहने (बेस्ट आणि एसटी बसेस वगळता), ट्रेलर, ट्रॅक्टर, चांगले वाहक (प्रवासी वगळता)

राष्ट्रीय महिला आणि मुली एचआयव्ही/एड्स जागरूकता दिवस

- 10 मार्च हा राष्ट्रीय महिला आणि मुली HIV/AIDS जागरूकता दिवस (NWGHAAD) म्हणून साजरा केला जातो.
- हा दिवस महिला आणि मुलींवर एचआयव्ही/एड्सचा प्रभाव आणि प्रतिबंध, चाचणी, काळजी आणि उपचारांचे महत्त्व अधोरेखित करतो.
- हा दिवस पहिल्यांदा 2005 मध्ये साजरा करण्यात आला.

थीम:

- NWGHAAD 2024 ची थीम आहे: “प्रत्येक वयात प्रतिबंध आणि चाचणी. प्रत्येक टप्प्यावर काळजी आणि उपचार”.

महाराष्ट्राने सर्व सरकारी कागदपत्रांवर आईचे नाव अनिवार्य केले आहे

- महाराष्ट्र मंत्रिमंडळाने सर्व सरकारी कागदपत्रांवर आईचे नाव अनिवार्य करण्याचा निर्णय घेतला आहे.
- हा नियम 1 मे 2024 पासून लागू होईल.
- जन्म प्रमाणपत्रे, शाळेचे रेकॉर्ड, मालमत्तेची कागदपत्रे, आधार कार्ड आणि पॅन कार्डसह विविध कागदपत्रांवर नवीन आवश्यकता लागू होते.
- हे पाऊल लैंगिक समानतेला प्रोत्साहन देण्याच्या दिशेने एक पाऊल म्हणून पाहिले जाते.

धारावी पुनर्विकास प्रकल्पाने व्यापक सर्वेक्षण सुरू केले

- धारावी पुनर्विकास प्रकल्प 18 मार्च रोजी एक मोठे सर्वेक्षण सुरू करेल.
- या उपक्रमाचा उद्देश प्रकल्पाच्या पुनर्वसन कार्यक्रमासाठी पात्रता निश्चित करण्यासाठी धारावीतील प्रत्येक निवासस्थानावरील तपशील गोळा करणे हा आहे.
- सर्वेक्षण कमला रमण नगरमध्ये सुरू होईल आणि प्रत्येक झोपडीला क्रमांक देऊन संपूर्ण परिसराचे लेझर मॅपिंग केले जाईल.
- कार्यक्षमतेची खात्री करण्यासाठी आणि डिजिटल संग्रहण तयार करण्यासाठी मोबाईल ॲप वापरून माहिती डिजिटल पद्धतीने संकलित केली जाईल - धारावीसाठी हा पहिला प्रकार आहे.
- प्रकल्पाच्या पुनर्वसन लाभांसाठी निवासी पात्रता ठरवण्यासाठी राज्य सरकार सर्वेक्षण डेटा वापरेल.

पुण्यातील चांदणी चौक आणि वाघोलीपर्यंत मेट्रो रेल्वेच्या विस्तारास महाराष्ट्र सरकारने मान्यता दिली आहे.

- पुणे मेट्रो रेल्वेचा चांदणी चौक आणि वाघोलीपर्यंत विस्तार करण्यास महाराष्ट्र सरकारने मान्यता दिली आहे.
- या विस्ताराचा उद्देश वाहतूक कोंडी सुधारणे आणि रहिवाशांना अधिक पर्यावरणपूरक प्रवास प्रदान करणे हे आहे.
- दोन शाखा:
 - वनाझ ते चांदणी चौक (1.12 किमी) 2 स्थानके
 - रामवाडी ते वाघोली (11.63 किमी) 11 स्थानके
- एकूण लांबी: 12.75 किमी, पूर्णपणे उंच
- अंदाजे खर्च: ₹. 3,756.58 कोटी
- या प्रकल्पामुळे पुण्याच्या वाहतूक व्यवस्थेला मोठा फायदा होण्याची अपेक्षा आहे.

मुंबईतील 300 एकरच्या उद्यानाला महाराष्ट्र मंत्रिमंडळाची मंजूरी; अयोध्येतील यात्रेकरूंसाठी अतिथीगृह

- महाराष्ट्र मंत्रिमंडळाने नुकतीच सार्वजनिक कल्याणाच्या उद्देशाने दोन प्रस्तावांना मंजूरी दिली.
- त्यापैकी एक म्हणजे न्यूयॉर्कच्या सेंट्रल पार्कच्या अनुषंगाने मुंबईतील 300 एकरांच्या विशाल उद्यानाचा विकास.
- यामुळे शहराच्या रहिवाशांना आवश्यक असलेली हिरवीगार जागा उपलब्ध होऊ शकते.
- इतर उपक्रमात अयोध्येमध्ये एक अतिथीगृह बांधण्याचा समावेश आहे, जे उत्तर प्रदेशातील एक पवित्र शहर आहे, जे तेथे नुकत्याच उघडलेल्या राम मंदिराला भेट देणाऱ्या महाराष्ट्रातील यात्रेकरूंना सेवा देण्यासाठी आहे.

'मुख्यमंत्री सौर उद्योग उत्थान प्रकल्प' या प्रकल्पाची घोषणा

- सरकारने जाहीर केल्यानुसार महाराष्ट्रातील उद्योगांना सार्वजनिक-खाजगी भागीदारीद्वारे रूफटॉप सौर प्रकल्प प्राप्त होतील.
- राज्याचे मुख्यमंत्री आणि उपमुख्यमंत्री यांनी सूक्ष्म, लघु आणि मध्यम उद्योगांसाठी (MSME) 400 मेगावॉट सोलररायझेशन प्रकल्प अलीकडेच लॉन्च केल्यानंतर हा उपक्रम पुढे आला आहे.
- 'मुख्यमंत्री सौर उद्योग उत्थान प्रकल्प' या नावाने ओळखला जाणारा हा प्रकल्प महात्मा फुले अक्षय ऊर्जा आणि पायाभूत सुविधा तंत्रज्ञान लिमिटेड (MAHAPREIT) द्वारे राबविण्यात येत आहे.
- वीज खर्च कमी करण्याचा मार्ग म्हणून राज्यातील उद्योगांसाठी सौर रूफटॉप प्रकल्पांच्या महत्त्वावर मुख्यमंत्र्यांनी भर दिला आहे.
- या उपक्रमांमुळे महाराष्ट्रातील उद्योगांना पारंपारिक ग्रीडद्वारे पुरवल्या जाणाऱ्या वीजेवरील अवलंबित्व कमी करून आणि एकूण वीज खर्च कमी करून त्यांना महत्त्वपूर्ण लाभ मिळण्याची अपेक्षा आहे.

सौम्या स्वामीनाथन यांना यशवंतराव चव्हाण राष्ट्रीय पुरस्कार

- डॉ.सौम्या स्वामीनाथन यांना नुकतेच यशवंतराव चव्हाण राष्ट्रीय पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले.
- हा प्रतिष्ठित पुरस्कार भारताच्या राष्ट्रीय एकात्मता, घटनात्मक मूल्ये आणि सामाजिक आणि आर्थिक विकासात महत्त्वपूर्ण योगदान देणाऱ्या व्यक्तींचा सन्मान करतो.
- स्वामिनाथन यांनी एचआयव्ही आणि क्षयरोग संशोधनात केलेल्या व्यापक कार्यासह, कोविड-19 महामारीच्या काळात त्यांच्या नेतृत्वामुळे त्या या पुरस्काराच्या पात्र ठरल्या.
- मुंबईत हा पुरस्कार सोहळा पार पडला.

तुम्हाला माहित आहे का?

- त्या एक प्रसिद्ध बालरोगतज्ञ आहेत आणि जागतिक आरोग्य संघटनेच्या माजी मुख्य शास्त्रज्ञ होत्या.

महाराष्ट्र सरकार नाबार्डकडून 15,000 कोटी रुपयांचे कर्ज घेणार आहे

- राज्यातील सिंचन प्रकल्पांना गती देण्यासाठी नाबार्ड (नॅशनल बँक फॉर अॅग्रीकल्चर अँड रुरल डेव्हलपमेंट) कडून 15,000 कोटी रुपये कर्ज घेण्याची महाराष्ट्र सरकारची योजना आहे.
- या कर्जाचा वापर 75 सिंचन प्रकल्प पूर्ण करण्यासाठी आणि अतिरिक्त 155 प्रकल्पांसाठी कालवे आणि वितरिका बांधण्यासाठी केला जाईल.

बद्दल:

- सिंचन क्षमता सुधारणे आणि अधिक जमीन ओलिताखाली आणून शेतकऱ्यांना फायदा मिळवून देणे हा प्रकल्पाचा उद्देश आहे.
- 37 सिंचन प्रकल्प पूर्ण करण्यासाठी पहिल्या टप्प्यात 7,500 कोटी रुपये मंजूर करून टप्प्याटप्प्याने कर्ज मिळणार आहे.
- या उपक्रमामुळे जवळपास 28.7 लाख हेक्टर जमिनीसाठी अतिरिक्त सिंचन क्षमता निर्माण होण्याची अपेक्षा आहे.

आश्रमशाळांमध्ये सिकलसेल चाचणी अनिवार्य

- नाशिक जिल्ह्यातील आश्रमशाळांमध्ये लवकरच सिकलसेल चाचणी सक्तीची करण्यात येणार असल्याचे केंद्रीय आदिवासी व्यवहार राज्यमंत्री डॉ. भारती पवार यांनी सांगितले.
- सिकलसेल अॅनिमिया हा बहुतांशी आदिवासींमध्ये आढळून येतो आणि त्यामुळे जिल्हा रुग्णालयात या चाचण्या मोफत केल्या जात आहेत.

बद्दल:

- टायबल कोऑपरेटिव्ह मार्केटिंग डेव्हलपमेंट फेडरेशन ऑफ इंडिया लिमिटेड (ट्रिफेड), आदिवासी व्यवहार मंत्रालयाच्या अंतर्गत आहे.

सिकलसेल रोग (SCD)

- लाल रक्तपेशींवर परिणाम करणारे अनुवांशिक रक्त विकार.
- असामान्य हिमोग्लोबिनमुळे लाल रक्तपेशी ताठ आणि सिकल-आकाराच्या बनतात.
- सिकलसेल्स रक्तप्रवाह रोखतात, ज्यामुळे वेदना, थकवा आणि अवयवांचे नुकसान होते.
- उपचारांचा उद्देश लक्षणे व्यवस्थापित करणे आणि गुंतागुंत टाळण्यासाठी आहे.
- SCD साठी सध्या बोन मॅरो ट्रान्सप्लांट हा एकमेव इलाज आहे.

नॅशनल गुड समरीटन डे

- नॅशनल गुड समरीटन डे दरवर्षी 13 मार्च रोजी साजरा केला जातो.
- बदल्यात कशाचीही अपेक्षा न करता गरजूंना मदत करणाऱ्या लोकांना ओळखण्याचा हा दिवस आहे.
- या दिवसाचे नाव बायबलमधील गुड शोमॅरीटनच्या बोधकथेवरून देण्यात आले आहे, जे एका जखमी अनोळखी व्यक्तीला मदत करणाऱ्या प्रवाशाची कथा सांगते.
- क्रीडा पत्रकार आणि मानवतावादी चाड पॉवेलिन यांच्या जीवनाच्या सन्मानार्थ हा दिवस पहिल्यांदा युनायटेड स्टेट्स व्हाईट हाऊसने 1996 मध्ये ओळखला होता.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- दयाळूपणा आणि दानशूरपणाला प्रोत्साहन देणे: हा लोकांना इतरांप्रती अधिक उपयुक्त आणि दयाळू होण्यासाठी प्रोत्साहित करतो.
- निःस्वार्थ कृत्यांचा सन्मान करतो: जे अनोळखी लोकांना मदत करण्यासाठी त्यांच्या मार्गाने जातात त्यांना ओळखतो.
- समुदायाचे महत्त्व: एकमेकांना मदत करणे आणि एक मजबूत समुदाय तयार करण्याचे मूल्य हायलाइट करतो.

अहमदनगरचे नाव बदलून अहिल्यानगर करण्यास महाराष्ट्र मंत्रिमंडळाने मंजूरी दिली

- महाराष्ट्र मंत्रिमंडळाने अहमदनगर शहर आणि जिल्ह्याचे नाव बदलून अहिल्यानगर करण्यास मान्यता दिली आहे.
- या निर्णयामुळे 18व्या शतकातील वीर राणी अहिल्याबाई होळकर यांचा सन्मान करण्यात आला आहे, ज्या त्यांच्या मजबूत नेतृत्वासाठी आणि प्रगतीशील धोरणांसाठी ओळखल्या जातात.
- हे नामांतर सांस्कृतिक संबंधांचे पुनर्मूल्यांकन आणि ऐतिहासिक व्यक्तींचा सन्मान करण्याकडे राज्याचा कल दर्शवते.
- शहरे आणि महत्त्वाच्या खुणा पुनर्नामित करण्याच्या मागील पुढाकारांशी हे पाऊल संरेखित करते.

महाराष्ट्र मंत्रिमंडळाने मुंबईतील 8 रेल्वे स्थानकांच्या नामांतराला मंजूरी दिली

- महाराष्ट्र मंत्रिमंडळाने मुंबईतील आठ रेल्वे स्थानकांचे नाव बदलण्याचा निर्णय घेतला ज्यांची नावे ब्रिटिश वसाहती काळातील आहेत.
- याचा उद्देश भारतीय इतिहास आणि संस्कृतीचे प्रतिबिंब आहे.
- या रेल्वे स्थानकांमध्ये हे समाविष्ट आहे:
 1. करी रोडचे नामांतर लालबाग झाले
 2. सॅडहर्स्ट रोडचे नामांतर डोंगरी झाले

3. मरीन लाइन्सचे नामांतर मुंबादेवी झाले
4. चर्नी रोडचे नामांतर गिरगाव झाले
5. कॉटन ग्रीनचे नामांतर काळाचौकी झाले
6. डॉकयार्ड रोडचे नामांतर माझगाव झाले
7. किंग सर्कलचे नामांतर तीर्थकर पार्श्वनाथ झाले
8. मुंबई सेंट्रल स्टेशनचे नामांतर नाना जगन्नाथ शंकरशेट स्टेशन झाले,

टीप:

मुंबई सेंट्रल स्थानकाचे नाव बदलून नाना जगन्नाथ शंकरशेट स्थानकासाठी रेल्वे मंत्रालयाची मंजूरी आवश्यक आहे.

महाराष्ट्र 17,000 कोटी रुपयांचे कर्ज घेणार आहे

- महाराष्ट्र राज्य मंत्रिमंडळाने राज्यभरात कृषी सौर पंपांचे जाळे मजबूत करण्यासाठी 17,000 कोटी रुपयांचे कर्ज घेण्यास मान्यता दिली आहे.
- या उपक्रमाचा उद्देश सिंचन सुधारणे आणि शेतकऱ्यांसाठी ग्रीडद्वारे पुरवल्या जाणाऱ्या विजेवरील अवलंबित्व कमी करणे हा आहे.
- दोन संस्थांकडून निधी येईल:
- आशियाई विकास बँक (ADB) - रु 8,109 कोटी
- एशियन इन्फ्रास्ट्रक्चर इन्व्हेस्टमेंट बँक (AIIB) - रु. 9,020 कोटी
- प्रकल्पाचे उद्दिष्ट आहे:
 - सौरऊर्जेवर चालणारे कृषी पंप वितरित करणे
 - कृषी वीज वाहिन्यांचे सौरीकरण करणे

एअरपोर्ट कौन्सिल इंटरनॅशनलने मुंबई विमानतळाला

आशिया पॅसिफिक प्रदेशातील सर्वोत्तम म्हणून जाहीर केले

- मुंबईतील छत्रपती शिवाजी महाराज आंतरराष्ट्रीय विमानतळ (CSMIA) हे आशिया-पॅसिफिक प्रदेशातील सर्वोत्कृष्ट विमानतळ म्हणून दरवर्षी 40 दशलक्ष प्रवाशांना हाताळण्यासाठी ओळखले गेले आहे.
- एअरपोर्ट्स कौन्सिल इंटरनॅशनल (ACI) द्वारे प्रदान करण्यात आलेली ही प्रतिष्ठित पदवी, CSMIA च्या सलग सातव्या वर्षी ही मान्यता प्राप्त करत आहे.
- ACI च्या विमानतळ सेवा गुणवत्ता (ASQ) कार्यक्रमाद्वारे प्रवाशांचा अभिप्राय विजेता निश्चित करतो.
- हा पुरस्कार CSMIA ची अपवादात्मक ग्राहक अनुभव प्रदान करण्याची वचनबद्धता आणि सतत सुधारणा करण्यासाठीचे समर्पण ठळक करतो.

सर्व शाळांना 25% आरटीई कोट्यातील प्रवेशांसाठी नोंदणी करण्यास सांगितले आहे

- महाराष्ट्र शालेय शिक्षण आणि सहाय्य विभागाने राज्यातील सर्व शाळांनी 25% शिक्षण हक्क (RTE) कोट्यातील प्रवेशांसाठी नोंदणी करणे अनिवार्य केले आहे.

- हा उपक्रम खाजगी शाळांमधील वंचित पार्श्वभूमीतील पात्र विद्यार्थ्यांना प्रवेश पातळीपासून इयत्ता आठव्यापर्यंत मोफत शिक्षण सुनिश्चित करतो.

महाराष्ट्रातील 80 गावे, शहरे मुस्लिम राजांच्या नावे; 32 औरंगजेबाच्या नावावर

- महाराष्ट्रातील सुमारे 80 गावे आणि शहरे राज्याच्या काही भागांवर राज्य करणाऱ्या मुस्लिम शासकांची नावे आहेत.
- या शासकांमध्ये मुघल, आदिलशाही आणि निजामशाही यांचा समावेश होतो. विशेष म्हणजे, औरंगजेब, ज्याला अनेकदा वादग्रस्त व्यक्तिमत्व म्हणून पाहिले जाते, त्याच्या नावावर सर्वाधिक नामांकित ठिकाणे (32) आहेत, त्यानंतर जहांगीर (21) आहेत.

बद्दल:

- ही नावे महाराष्ट्राचा दीर्घ आणि गुंतागुंतीचा इतिहास दर्शवतात. जिथे मुस्लिम राजवटीने चिरस्थायी छाप सोडली.
- नामकरणाच्या शैली सहसा संयोजन असतात, काही ठिकाणे थेट शासकांच्या नावावर ठेवतात (औरंगाबाद) आणि इतर शासकांचे नाव वर्णनात्मक शब्दासह समाविष्ट करतात (शाहजहानपूर चकला).

"नाऊ (Now)": महावितरणच्या ग्राहकांना मदत करण्यासाठी ऊर्जा चॅटबॉट

- MSEDCCL ने "नाऊ (Now)" नावाची एक नाविन्यपूर्ण चॅटबॉट सेवा सुरू केली आहे, ज्यामुळे त्यांच्या ग्राहकांना त्यांचे वीज खाते व्यवस्थापित करण्यासाठी वापरकर्ता-अनुकूल आणि परस्परसंवादी प्लॅटफॉर्मसह सक्षम बनवले आहे.
- हा चॅटबॉट रीअल-टाइम समर्थन देण्यासाठी आणि ग्राहकांच्या प्रश्नांना कार्यक्षमतेने संबोधित करण्यासाठी कृत्रिम बुद्धिमत्तेचा लाभ घेतो.

आताची प्रमुख कार्यक्षमता:

- 24/7 प्रवेशयोग्यता
- बहुभाषिक समर्थन
- सरलीकृत बिल व्यवस्थापन
- प्रॉम्प्ट आउटेज रिपोर्टिंग
- माहितीपूर्ण प्रश्नोत्तरे समर्थन

बुलढाण्यातील रेल्वे मार्गाचा 50% खर्च राज्य उचलणार

- महाराष्ट्र राज्य मंत्रिमंडळाने बुलढाणा जिल्ह्यातील जालना ते खामगाव दरम्यानच्या नवीन रेल्वे मार्गाच्या खर्चाचा 50% हिस्सा उचलण्यास मान्यता दिली आहे.

बद्दल:

- 162 किमी लांबीच्या या मार्गासाठी एकूण 4,907 कोटी रुपयांचा आर्थिक परिव्यय आहे, त्यापैकी 2,453 कोटी रुपये महाराष्ट्र सरकार भरणार आहे.

- जालना ते खामगाव ही ब्रॉडगेज लाईन टाकण्यासाठी मध्य रेल्वेने डीपीआर सादर केला आहे.

जागतिक ग्राहक हक्क दिन

- जागतिक ग्राहक हक्क दिन हा 15 मार्च रोजी होणारा वार्षिक कार्यक्रम आहे.
- ग्राहक हक्कांबद्दल जागरूकता निर्माण करण्याचा आणि जगभरातील ग्राहकांना सक्षम करण्याचा हा दिवस आहे.

थीम 2024:

- या वर्षीची थीम "ग्राहकांसाठी योग्य आणि जबाबदार AI" आहे.
- हे आर्टिफिशियल इंटेलिजन्स (AI) चा ग्राहकांवर होणारा प्रभाव आणि नैतिक आणि पारदर्शक पद्धतींच्या गरजेवर लक्ष केंद्रित करते.

इतिहास:

- 1962 मध्ये अध्यक्ष जॉन एफ. केनेडी यांच्या ग्राहक हक्कांवरील भाषणातून प्रेरित होऊन, ग्राहक चळवळीने 1983 मध्ये जागतिक ग्राहक हक्क दिन साजरा करण्यास सुरुवात केली.

महत्त्व:

- हा दिवस सूचित ग्राहक निवडींना प्रोत्साहन देतो, अयोग्य व्यवसाय पद्धतींविरुद्ध लढतो आणि ग्राहकांना त्यांच्या हक्कांबद्दल शिक्षित करतो.

जागतिक किडनी दिन 2024

- दरवर्षी मार्चच्या दुसऱ्या गुरुवारी म्हणजेच या वर्षी 14 मार्च 2024 रोजी साजरा केला जातो.

उद्दिष्ट:

- किडनीच्या आजारांच्या घटना आणि प्रभाव कमी करण्याबद्दल व्यक्तींना शिक्षित करण्याचा उद्देश आहे.
- हेल्थकेअर प्रोफेशनल आणि नेफ्रोलॉजिस्ट जागरूकता पसरवण्यात महत्त्वाची भूमिका बजावतात.

इतिहास:

- इंटरनॅशनल सोसायटी ऑफ नेफ्रोलॉजी आणि इंटरनॅशनल फेडरेशन ऑफ किडनी फाउंडेशन यांच्यातील सहकार्यातून उगम झाला.
- 2006 मध्ये 'तुमची किडनी ठीक आहे का?'

जागतिक किडनी दिन 2024 ची थीम:

- 'सर्वांसाठी किडनीचे आरोग्य - काळजी आणि इष्टतम औषध सरावासाठी समान प्रवेश प्रगत करणे.'
- सप्टेंबर 2023 मध्ये जागतिक किडनी दिन सुकाणू समितीच्या बैठकीत निवडले.

सर्वसमावेशकता सुनिश्चित करण्यासाठी, पक्षपात रोखण्यासाठी महाविद्यालयांमध्ये तृतीयपंथी सेल अनिवार्य करण्यात आला आहे

- महाराष्ट्र सरकारच्या 2024 च्या मार्गदर्शक तत्वांमध्ये सर्व महाविद्यालयांमध्ये तृतीयपंथी सेल तयार करणे अनिवार्य आहे.
- अधिक समावेशक शैक्षणिक वातावरण निर्माण करणे आणि तृतीयपंथी विद्यार्थ्यांविरुद्ध होणारा भेदभाव रोखणे हा यामागील उद्देश आहे.
- समुपदेशन, करिअर मार्गदर्शन आणि शैक्षणिक सहाय्य ऑफर करणाऱ्या समर्पित समन्वयकांसह विद्यापीठ-स्तरीय सेल सर्वसमावेशक दृष्टिकोन प्रदान करतील.
- महाविद्यालयीन स्तरावरील सेल वॉचडॉग म्हणून काम करतील, पूर्वग्रहमुक्त वातावरण सुनिश्चित करतील आणि मानसिक छळ सारख्या समस्यांचे निराकरण करतील.

देशातील पहिली एलएनजी बस मुंबईत दाखल झाली

- महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ (MSRTC) मुंबईत लिक्विफाइड नॅचरल गॅस (LNG) बसेस सुरू करत आहे.

या उपक्रमाचा उद्देश दुप्पट फायदा मिळवणे आहे:

- कमी झालेले कार्बन उत्सर्जन:
 - एलएनजी डिझेलपेक्षा कमी प्रदूषण करते, ज्यामुळे CO2 उत्सर्जनात 10% घट होण्याची शक्यता आहे.
 - हे वायू प्रदूषणाचा सामना करण्यास मदत करते आणि मुंबईला हरित बनवण्यास मदत करते.

खर्च बचत:

- MSRTC ला LNG वर स्विच करून इंधन खर्चात लक्षणीय बचत होण्याची अपेक्षा आहे.
- त्यांच्या 5,000 बसेसच्या ताप्याचे डिझेल ते एलएनजीमध्ये रूपांतर करून 235 कोटी रुपयांची वार्षिक बचत करण्याचा त्यांचा प्रकल्प आहे.

एअर इंडियाची इमारत महाराष्ट्र सरकारकडे हस्तांतरित.

- भारत सरकारने मुंबईतील प्रतिष्ठित एअर इंडिया इमारतीची मालकी महाराष्ट्र राज्य सरकारकडे हस्तांतरित केली.
- या करारामध्ये महाराष्ट्राने ₹1,601 कोटींचे पेमेंट केले आणि एअर इंडिया असेट होल्डिंग कंपनी लिमिटेड (AIAHL) ची ₹298.42 कोटींची देणी माफ केली.
- हा निर्णय दीर्घ प्रक्रियेचा कळस दर्शवतो आणि दोन्ही पक्षांना फायदा होतो.
- महाराष्ट्र राज्य सचिवालयजवळ मुख्य मालमत्ता घेते, तर केंद्र सरकार थकबाकी मंजूर करते आणि नॉन-कोअर मालमत्ता शेड करते.

बद्दल:

- एअर इंडियाची मुळे 1932 मध्ये सापडतात, जेव्हा ते टाटा एअरलाइन्स म्हणून जेआरडी टाटा यांनी स्थापन केले होते.
- त्याची सुरुवात एअरमेल वाहून नेणाऱ्या सिंगल-इंजिन विमानाने झाली.
- दुसऱ्या महायुद्धानंतर ती सार्वजनिक कंपनी बनली आणि तिचे नाव बदलून एअर इंडिया ठेवण्यात आले.

जागतिक निद्रा दिन

- जागतिक निद्रा दिन मार्च विषुववृत्ताच्या आधी शुक्रवारी साजरा केला जातो (या वर्षी तो 15 मार्च आहे)
- झोपेच्या महत्त्वाबद्दल जागरुकता वाढवणारा हा जागतिक कार्यक्रम आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- हे वर्ल्ड स्लीप सोसायटी, पूर्वी वर्ल्ड असोसिएशन ऑफ स्लीप मेडिसिन (WASM) च्या वर्ल्ड स्लीप डे कमिटीने आयोजित केले आहे.
- पहिला जागतिक झोप दिवस 14 मार्च 2008 रोजी आयोजित करण्यात आला होता.

थीम:

- या जागतिक झोप दिनाची थीम आहे "जागतिक आरोग्यासाठी समभाग झोप"
- दिवस पुरेशा झोपेचे फायदे आणि झोप विकारांच्या नकारात्मक परिणामांना प्रोत्साहन देतो.
- झोपेचे औषध, प्रतिबंध आणि झोपेच्या समस्यांचे व्यवस्थापन याबद्दल लोकांना शिक्षित करणे हे त्याचे उद्दिष्ट आहे.

आयुध निर्माण दिन

- भारतात दरवर्षी 18 मार्च रोजी आयुध निर्माणी दिन साजरा केला जातो.
- हा दिवस 1801 मध्ये कोसीपोर, कोलकाता येथे पहिल्या आयुध कारखान्याच्या स्थापनेचे स्मरण करतो.

बद्दल:

- संरक्षण उपकरणांमध्ये भारताच्या आत्मनिर्भरतेसाठी ऑर्डनन्स फॅक्टरीज बोर्ड (OFB) च्या योगदानावर हा दिवस प्रकाश टाकतो.
- OFB ही संरक्षण मंत्रालयाच्या अंतर्गत येणारी एक महत्त्वाची संस्था आहे.
- भारतीय सशस्त्र दलांसाठी शस्त्रास्त्रे आणि दारूगोळा यांच्या विस्तृत श्रेणीच्या निर्मितीसाठी ते जबाबदार आहे.
- "संरक्षणाचा चौथा हात" म्हणून संबोधले जाते, OFB राष्ट्रीय सुरक्षित महत्त्वाची भूमिका बजावते.

थीम:

- आयुध निर्माणी दिवस 2024 ची थीम "समुद्री क्षेत्रात कार्यक्षमता, तयारी आणि मिशन यशस्वी करणे" अशी आहे.

आरआरपी इलेक्ट्रॉनिक्स महाराष्ट्रात पहिला सेमीकंडक्टर प्लांट उभारणार आहे

- आरआरपी इलेक्ट्रॉनिक्सने महाराष्ट्रात एक प्रकारची सेमीकंडक्टर सुविधा उभारण्यासाठी युरोपियन कंपन्यांच्या संघाशी करार केला आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- पुढील पाच वर्षांत ₹5,000 कोटींची गुंतवणूक करणारी कंपनी 23 मार्च रोजी 25,000 चौरस फुटांच्या नवीन जागेत पायाभरणी करण्याची योजना आखत आहे.
- दुसऱ्या टप्प्यात ते आणखी ₹5,000 कोटींची गुंतवणूक करणार आहे.

बद्दल:

- RRP इलेक्ट्रॉनिक्स प्रकल्पावरील कामाचा वेगवान मागोवा घेईल आणि तंत्रज्ञान भागीदारांच्या पुरेशा समर्थनासह आउटसोर्स सेमीकंडक्टर असेंबली आणि चाचणी (OSAT) सुरू करेल.
- या सुविधेमध्ये क्षेत्रातील नवीनतम घडामोडींचा समावेश करण्यासाठी संशोधन आणि विकास केंद्र देखील असेल.
- कंपनी OSAT फॅब फाउंड्री आणि मॅन्युफॅक्चरिंगच्या मल्टी लाइन्सचा समावेश असलेल्या युनिटची स्थापना करण्यासाठी महाराष्ट्र सरकारकडूनही मदत घेणार आहे.

महाराष्ट्रात पहिल्यांदाच पाच टप्प्यात मतदान होणार आहे

- पहिल्यांदाच, महाराष्ट्रातील 48 जागांसाठी लोकसभा निवडणूक पाच टप्प्यांमध्ये 19 एप्रिलपासून सुरू होईल आणि 20 मे रोजी संपेल जेव्हा मुंबईतील सहा जागांसाठी मतदान होईल.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- 2019 मध्ये चार टप्प्यांत मतदान झाले होते तर 2014 मध्ये तीन टप्प्यांत मतदान झाले होते.
- पहिल्या टप्प्याची सुरुवात विदर्भात होणार आहे.
- दुसऱ्या टप्प्यातील मतदानादरम्यान अकोला पश्चिम विधानसभा जागेसाठी पोटनिवडणूकही होणार आहे.
- टप्प्यांच्या संख्येबाबतचा निर्णय भारतीय निवडणूक आयोगाने (ECI) घेतला आहे.

पर्यटकांसाठी 'भवन' बांधण्यासाठी काश्मीरमध्ये जमीन खरेदी करणारे महाराष्ट्र हे पहिले भारतीय राज्य ठरले आहे

- राज्यातील लोकांसाठी पर्यटन सुविधा निर्माण करण्यासाठी केंद्रशासित प्रदेश जम्मू आणि काश्मीरमध्ये जमीन खरेदी करणारे महाराष्ट्र हे पहिले भारतीय राज्य बनणार आहे.

बद्दल:

- श्रीनगर विमानतळाजवळील इचगाम येथे 2.5 एकर जागेवर महाराष्ट्र भवन उभारले जाणार आहे.
- जम्मू आणि काश्मीर सरकारने महाराष्ट्र सरकारला 8.16 कोटी रुपयांमध्ये जमीन हस्तांतरित करण्यास मान्यता दिली आहे.
- महाराष्ट्राचे मुख्यमंत्री एकनाथ शिंदे यांनी गेल्या वर्षी जूनमध्ये केंद्रशासित प्रदेशाचा दौरा केल्यानंतर आणि राज्यपाल मनोज सिन्हा यांची भेट घेतल्यानंतर जमीन खरेदीची प्रक्रिया सुरू करण्यात आली होती.

जागतिक पुनर्वापर दिन

- ग्लोबल रीसायकलिंग डे हा 18 मार्च रोजी होणारा वार्षिक कार्यक्रम आहे जो पर्यावरण आणि पृथ्वीच्या नैसर्गिक संसाधनांचे संरक्षण करण्यास मदत करणारा वर्तुळाकार अर्थव्यवस्थेचा मुख्य भाग आहे हे मान्य करण्यास मदत करतो.

इतिहास:

- हे ब्युरो ऑफ इंटरनॅशनल रीसायकलिंगचे विचार होते, 2015 मध्ये त्याचे अध्यक्ष रणजीत सिंग बक्षी यांनी पहिली घोषणा केली होती.
- काही वर्षांनंतर 2018 मध्ये उद्घाटन सोहळा पार पडला.
- या दिवसाला आता संयुक्त राष्ट्रांनीही मान्यता दिली आहे.

बद्दल:

- 2024 हे वर्ष 7 वा जागतिक पुनर्वापर दिवस म्हणून साजरा केला जातो.
- जागतिक पुनर्वापर दिन 2024 #RecyclingHeroes या थीमवर केंद्रित आहे.
- पुनर्वापराच्या माध्यमातून सकारात्मक परिणाम करणाऱ्या व्यक्ती आणि उपक्रमांना ओळखण्यासाठी हा उपक्रम आहे.

राज्यातील 30 जिल्हांमध्ये दिव्यांगांची ओळख

पटवण्यासाठी सर्वेक्षण

- राज्याच्या अपंग व्यक्ती (पीडब्ल्यूडी) कल्याण विभागाने महाराष्ट्रातील विविध जिल्हांमध्ये दिव्यांगांची ओळख पटविण्यासाठी सर्वेक्षण करण्याचे आदेश दिले.
- एकूण 21 अपंगत्वांची ओळख पटली असून त्या आधारे दिव्यांगांची लोकसंख्या नोंदवली जाईल.
- सर्वेक्षणाच्या कामासाठी 25 लाख रुपये मंजूर करताना अतिरिक्त सचिव अधिकराव बुधे यांनी येत्या दोन महिन्यांत सर्वेक्षणाचे काम पूर्ण करण्याचे आदेश दिले आहेत.

बद्दल:

- अपंग व्यक्तींचे हक्क कायदा, 2016 (RPWD कायदा) च्या सक्षम तरतुदीनुसार हा अभ्यास केला जाईल.
- ते 2016 मध्ये संसदेने मंजूर केले आणि 2017 पासून लागू केले.

महाराष्ट्राने ऑटो, टॅक्सी चालकांसाठी कल्याणकारी मंडळाच्या स्थापनेसाठी 50 कोटी रुपयांची तरतूद केली आहे

- राज्य सरकारने ऑटो रिक्शा आणि मीटर टॅक्सी चालकांसाठी कल्याणकारी मंडळ स्थापन करण्याची घोषणा केली आहे.
- त्यासाठी राज्याने 50 कोटी रुपयांची तरतूद केली आहे.
- कल्याण मंडळाचे मुख्यालय मुंबईत असेल.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- कल्याणकारी मंडळाच्या स्थापनेसोबतच, चालक आणि त्यांचे नातेवाईक कल्याणकारी मंडळाच्या अंतर्गत विस्तारित योजनांचा लाभ देखील घेऊ शकतात.
- आरोग्य विमा, चालकांच्या मुलांसाठी शिष्यवृत्ती आणि 50,000 रुपयांपर्यंतचा आर्थिक विमा यासारख्या योजना कल्याणकारी मंडळाच्या अंतर्गत सूचीबद्ध केल्या जातील.

महाराष्ट्रातील शाळांना A+ ते C श्रेणी देण्यात येणार आहे

- उच्च शैक्षणिक संस्थांप्रमाणेच महाराष्ट्रातील शाळांनाही आता A+ ते C असे ग्रेड दिले जातील, असे आदेश राज्याच्या शिक्षण विभागाने दिले आहेत.
- शाळांना हे ग्रेड दाखवावे लागतील आणि राज्य देखील या ग्रेडिंगवरील एकत्रित डेटाची एक समर्पित वेबसाइट विकसित करेल जेणेकरून माहिती पालकांना सहज उपलब्ध होईल.
- शिवाय, मूलभूत पायाभूत सुविधा, अध्यापन-शिक्षण मानके, मुलांची सुरक्षितता, कॅम्पस सर्वसमावेशकता आणि लैंगिक समानता यासारख्या विविध पैरामीटर्सच्या आधारे शाळांचे वेळोवेळी त्यांच्या कामगिरीवर आधारित मूल्यमापन (ग्रेड केलेले) केले जावे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

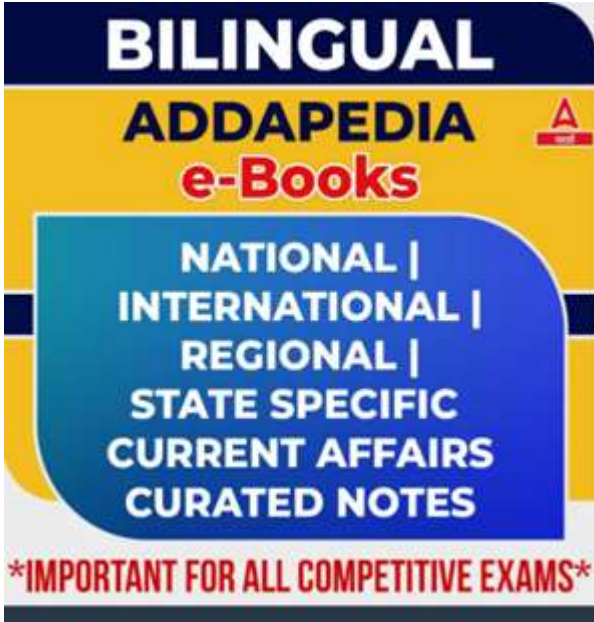
- राज्याच्या शालेय शिक्षण विभागाने शाळा गुणवत्ता आश्वासन आणि मान्यता फ्रेमवर्क (SQAAP) सादर केले आहे.
- हे फ्रेमवर्क शाळांचे मूल्यमापन करण्यासाठी पैरामीटर्सच्या संचाची रूपरेषा देते.
- बेंचमार्क म्हणून काम करून, SQAAP शाळांना सामर्थ्य आणि कमकुवतपणाची क्षेत्रे ओळखण्यात

मदत करते, शेवटी त्यांना सतत सुधारण्यासाठी मार्गदर्शन करते.

- हे राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणाच्या (NEP) शैक्षणिक गुणवत्तेवर भर देण्याशी समन्वय साधते.

नवोन्मेष कक्ष स्थापन करण्यासाठी VU IIT-B सह सहकार्य करते

- वेल्लोर इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी (VIT) ने नवोन्मेष कक्षाची स्थापना करण्यासाठी इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजी बॉम्बे (IIT-B) सोबत सहकार्य केले आहे.
- हा कक्ष दोन्ही संस्थांमधील विद्यार्थी आणि प्राध्यापकांमध्ये सर्जनशीलता आणि उद्योजकतेची संस्कृती वाढवण्यावर भर देईल.
- नवोन्मेष कक्ष नवीन कल्पना विकसित करण्यासाठी आणि त्यांना बाजारात आणण्यासाठी संसाधने आणि समर्थन प्रदान करेल.
- तांत्रिक प्रगती आणि नवीन व्यवसाय निर्माण करण्यात महत्त्वाची भूमिका बजावणे अपेक्षित आहे.

आनंदाचा आंतरराष्ट्रीय दिवस

- प्रत्येक 20 मार्च रोजी जग आंतरराष्ट्रीय आनंद दिन साजरा करते.
- 2012 मध्ये संयुक्त राष्ट्रांनी त्याची स्थापना केली होती
- आनंद हे मूलभूत मानवी ध्येय असून सर्वांसाठी कल्याणाचे महत्त्व वाढवणे हा उद्देश्य या दिनाचा आहे.
- हा दिवस आनंद, शाश्वत विकास आणि आर्थिक वाढीसाठी संतुलित दृष्टिकोन यांच्यातील दुवावर प्रकाश टाकतो.
- जगाने पहिल्यांदा 20 मार्च 2013 रोजी आंतरराष्ट्रीय आनंद दिन साजरा केला.

थीम 2024:

- या वर्षीची थीम आहे- "आनंदासाठी पुन्हा एकत्र येणे: लवचिक समुदाय तयार करणे"

महाराष्ट्राने शालेय शिक्षकांसाठी ड्रेस कोड लागू केला; टी-शर्ट, जीन्सला परवानगी नाही

- महाराष्ट्र सरकारने राज्यातील शिक्षकांसाठी नवीन ड्रेस कोड लागू केला आहे.
- टी-शर्ट, जीन्स आणि डिझाईन किंवा चित्रे असलेले शर्ट वापरण्यास यापुढे परवानगी नाही.

बद्दल:

- शाळांमध्ये विशिष्ट रंग निवडण्याची लवचिकता आहे, परंतु शिफारशींमध्ये पुरुष शिक्षकांसाठी फिकट रंगाचे शर्ट आणि गडद पॅट आणि महिला शिक्षकांसाठी साडी किंवा सलवार कमीज यांचा समावेश आहे.
- हा ड्रेस कोड खाजगी संस्थांसह सर्व शाळांना लागू होतो.
- तसेच, सरकार शिक्षकांना त्यांच्या नावापुढे "Tr" हा उपसर्ग वापरण्याची परवानगी देते, जसे की डॉक्टर आणि वकील.

वीज ग्राहकांना मदत करण्यासाठी AI-आधारित चॅटबॉट

- महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी लिमिटेड (MSEDCL) ने ग्राहकांना तक्रार निवारण, बिल भरणे आणि नवीन कनेक्शनमध्ये मदत करण्यासाठी कृत्रिम बुद्धिमत्ता (AI) वर आधारित चॅटबॉट सेवा 'ऊर्जा' सुरू केली आहे.
- महावितरणच्या www.mahadiscom.in या वेबसाइटवर ही सेवा उपलब्ध आहे आणि लवकरच मोबाईल फोन ॲप्लिकेशनवरही उपलब्ध होईल.
- प्रदान केलेल्या सेवांसह अनेक ग्राहकांना समस्या येत असल्याने चॅटबॉट उपयुक्त ठरेल.

मंत्रिमंडळाने 'MARVEL' प्रकल्पासाठी 23 कोटी,

पोलिसांद्वारे AI वापरण्यास मंजूरी दिली

- पोलीस दलात कृत्रिम बुद्धिमत्ता वापरण्याच्या प्रस्तावाला राज्य मंत्रिमंडळाने मंजूरी दिली.
- पोलीस दलात कृत्रिम बुद्धिमत्तेच्या निर्मितीसाठी स्पेशल पर्पज व्हेईकल (एसपीव्ही) स्थापन करण्यात येणार आहे.
- महाराष्ट्र ॲडव्हान्स्ड रिसर्च अँड व्हिजिलन्स फॉर ॲडव्हान्स्ड लॉ एन्फोर्समेंट (MARVEL) म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या या प्रकल्पात सरकार 23 कोटी रुपयांची गुंतवणूक करेल आणि इंडियन इन्स्टिट्यूट ऑफ मॅनेजमेंट, नागपूर आणि पिनाका टेक्नॉलॉजीजसोबत भागीदारी करेल.

जागतिक मौखिक आरोग्य दिन

- जागतिक मौखिक आरोग्य दिन दरवर्षी 20 मार्च रोजी साजरा केला जातो
- हा दिवस संपूर्ण आरोग्यामध्ये मौखिक स्वच्छतेच्या महत्त्वपूर्ण भूमिकेबद्दल जागरूकता वाढवतो.
- या दिवसाचे उद्दिष्ट व्यक्तींना मौखिक आरोग्य चांगले राखण्यासाठी ज्ञान आणि साधनांसह सक्षम करणे आहे:
- नियमितपणे ब्रश आणि फ्लॉसिंग
- साखरयुक्त पेये आणि अस्वास्थ्यकर पदार्थांवर मर्यादा घालणे
- नियमित दंत तपासणीचे वेळापत्रक

थीम:

- 2024 ची थीम "एक आनंदी तोंड एक आनंदी शरीर आहे"
- ही मौखिक आरोग्य आणि कल्याण यांच्यातील संबंधावर जोर देते.

आंतरराष्ट्रीय वन दिवस

- आंतरराष्ट्रीय वन दिन दरवर्षी 21 मार्च रोजी साजरा केला जातो.
- हा दिवस आपल्या जीवनात जंगलांच्या महत्त्वाच्या भूमिकेबद्दल जागरूकता निर्माण करण्यासाठी समर्पित आहे.

बद्दल:

- 28 नोव्हेंबर 2013 रोजी संयुक्त राष्ट्र महासभेच्या ठरावाद्वारे आंतरराष्ट्रीय वन दिनाची स्थापना करण्यात आली.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- जंगलांना ग्रहाचे फुफ्फुस मानले जाते.
- झाडे CO2 कमी करून हवा फिल्टर करतात आणि वातावरणात संतुलन राखण्यास मदत करतात.
- ते ग्रहावरील जीवन टिकवून ठेवण्यासाठी मूलभूत आहेत आणि हवामान बदलाशी लढण्यात महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावतात.
- कौणत्याही परिस्थितीत, जंगलतोड आणि न्हासाचा धोका जगभरातील जंगलांचे अस्तित्व धोक्यात आणतो.

थीम:

- या वर्षीची थीम "जंगले आणि नवोपक्रम: चांगल्या जगासाठी नवीन उपाय" आहे.
- हा दिन आपल्या जंगलांच्या संरक्षणात नावीन्यपूर्ण आणि तंत्रज्ञानाची महत्त्वपूर्ण भूमिका अधोरेखित करतो.

महाराष्ट्रातील 43 महाविद्यालयांना प्रत्येकी 5 कोटी रुपये अनुदान मिळणार, त्यापैकी 2 मुंबईतून आहेत

- राज्यातील 43 संस्थांना प्रधानमंत्री उच्चतर शिक्षा अभियान (PM-USHA) अंतर्गत प्रत्येकी 5 कोटी रुपयांचे अनुदान मिळणार आहे.
- दादरचे कीर्ती कॉलेज आणि चेंबूरचे विवेकानंद एज्युकेशन सोसायटीचे कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय यांचा त्यात समावेश आहे.
- याव्यतिरिक्त, लिंग समावेश आणि समानता उपक्रमांसाठी चार जिल्हे ओळखले गेले आहेत, ज्यासाठी प्रत्येकी 10 कोटी रुपये वाटप करण्यात आले आहेत.

बद्दल:

- PM-USHA ही केंद्र प्रायोजित योजना आहे ज्याचा उद्देश पात्र राज्य उच्च शैक्षणिक संस्थांना धोरणात्मक निधी प्रदान करणे आहे.
- ही योजना 2013 मध्ये सुरू करण्यात आली होती आणि सध्या ती दुसऱ्या टप्प्यात आहे.

PM-USHA ची उद्दिष्टे आहेत:

- रोजगारक्षम आणि स्पर्धात्मक पदवीधर, पदव्युत्तर आणि पीएचडी तयार करण्यासाठी अध्यापन-शिक्षण प्रक्रियेची गुणवत्ता सुधारणे.
- उच्च शिक्षणात एकूण नोंदणी प्रमाण (GER) वाढवणे.
- उच्च शिक्षणामध्ये समानता आणि समावेशास प्रोत्साहन देणे.
- उच्च शिक्षण संस्थांमध्ये संशोधन आणि नावीन्यपूर्ण परिसंस्था मजबूत करणे.

महाराष्ट्र सरकारने बेळगावी, बिदरसाठी ₹ 2 कोटी मंजूर केले

- बेळगावी आणि बिदर या सीमावर्ती जिल्ह्यांतील विविध कामांसाठी महाराष्ट्र सरकारने 2 कोटी रुपयांचा विशेष निधी मंजूर केला आहे.
- विविध संस्था आणि ट्रस्टला निधी मंजूर करण्यात आला आहे.
- निष्पाणी आणि बिदर शहरांमध्ये महाराष्ट्र सांस्कृतिक भवन बांधण्यासाठी प्रत्येकी 25 लाख रुपये मंजूर करण्यात आले आहेत.
- तसेच बिदर येथील रघुनाथ महाराज शिक्षण संस्थेत कम्युनिटी हॉल बांधण्यासाठी 25 लाख रुपये मंजूर करण्यात आले आहेत.
- बीदरमधील सत्यम शिवम सुंदरम डेव्हलपमेंट असोसिएशनला आणखी 25 लाख रुपये देण्यात आले आहेत.
- विविध सेवा संस्थांना ग्रंथालये उभारणे, वर्गखोल्या व हॉल बांधणे आणि मेडिकल व्हॅन खरेदी करणे यासाठी निधीही मंजूर करण्यात आला.

महाराष्ट्र सरकार सरकारी ठिकाणी मोफत चित्रीकरणाला परवानगी देणार; चित्रपट निर्मात्यांसाठी सिंगल-विंडो क्लियरन्स सादर करणार

- राज्यात चित्रपट निर्मितीला चालना देण्यासाठी महाराष्ट्र सरकारने दोन नवीन उपक्रम सुरू केले आहेत
- या उपक्रमांमुळे महाराष्ट्र हे चित्रपट निर्मात्यांसाठी अधिक आकर्षक ठिकाण बनेल आणि राज्याच्या चित्रपट उद्योगाला चालना मिळेल अशी अपेक्षा आहे.

उपक्रम:

सरकारी ठिकाणी मोफत शूटिंग:

- चित्रपट निर्माते आता सरकारी ठिकाणी मोफत शूटिंग करू शकतात.
- हे उत्पादन खर्च कमी करण्यास आणि चित्रपट निर्मात्यांना अधिक वैविध्यपूर्ण शूटिंग स्थाने प्रदान करण्यात मदत करेल.

सिंगल-विंडो क्लियरन्स:

- सरकारने चित्रपट निर्मात्यांसाठी सिंगल-विंडो क्लियरन्स प्रणाली देखील सुरू केली आहे.
- यामुळे परवानगी प्रक्रिया सुव्यवस्थित होईल आणि चित्रपट निर्मात्यांना आवश्यक असलेल्या मंजूरी मिळवणे सोपे होईल.

जागतिक चिमणी दिन

- जागतिक चिमणी दिवस दरवर्षी 20 मार्च रोजी साजरा केला जातो
- हा शहरी वातावरणात चिमण्या आणि इतर सामान्य पक्ष्यांचे संरक्षण करण्याच्या महत्त्वाबद्दल जागरूकता निर्माण करण्यासाठी समर्पित आहे.

बद्दल:

- नेचर फॉरएव्हर सोसायटी ऑफ इंडियाने, जगभरातील इतर संस्थांसह 2010 मध्ये जागतिक स्पॅरो डे सुरू केला.
- संरक्षक मोहम्मद दिलावर यांनी स्थापन केलेल्या नेचर फॉरएव्हर सोसायटी इन इंडिया येथे एका प्रासंगिक चर्चेदरम्यान ही कल्पना सुचली.
- घरातील चिमण्या वाचवण्याच्या प्रयत्नांनी प्रेरित होऊन, त्यांनी या सामान्य पक्ष्यांच्या घटतेबद्दल जनजागृती करण्यासाठी एक दिवस सुचवला.

थीम 2024:

- जागतिक चिमणी दिन 2024 ची थीम आहे "मला चिमण्या आवडतात".
- ही थीम मानव आणि चिमण्या यांच्यातील विशेष संबंधावर प्रकाश टाकते.

IUCN: धोक्यात

जागतिक जल दिन

- जागतिक जल दिन हा 22 मार्च रोजी आयोजित वार्षिक संयुक्त राष्ट्रांचा साजरा दिवस आहे.
- हे गोड्या पाण्याचे महत्त्व अधोरेखित करते आणि गोड्या पाण्याच्या स्रोतांच्या शाश्वत व्यवस्थापनासाठी समर्थन करते.

बद्दल:

- पहिला जागतिक जल दिन 1993 मध्ये साजरा करण्यात आला
- 1993 मध्ये पहिल्या जागतिक जल दिनाची थीम 'जीवनासाठी पाणी' अशी होती.

थीम 2024:

- या वर्षीची थीम "शांततेसाठी पाणी" आहे.
- हे सहकार्य आणि स्थिरतेसाठी एक संसाधन म्हणून पाण्याच्या संभाव्यतेवर प्रकाश टाकते.
- जलस्रोतांचे शाश्वत व्यवस्थापन करून आणि समान प्रवेश सुनिश्चित करून, आपण सर्वांसाठी शांतता आणि समृद्धी वाढवू शकतो.

SDG:

- स्वच्छ पाणी आणि स्वच्छता हा 17 SDG पैकी 5 SDG आहे.

महाराष्ट्रातील धरणांमध्ये 41 टक्के पाणीसाठा आहे

- नुकताच पाऊस पडला असला तरी, महाराष्ट्रातील धरणांमध्ये त्यांच्या एकूण पाणी साठवण क्षमतेच्या फक्त 41% पाणीसाठा आहे.
- गेल्या वर्षी त्याच वेळी नोंदवलेल्या 56.5% क्षमतेपेक्षा ही लक्षणीय घट आहे.
- राज्यातील 70% पेक्षा जास्त तालुके दुष्काळी परिस्थितीला तोंड देत असल्याने ही चिंताजनक बाब आहे.
- पाण्याच्या टंचाईसाठी ओळखला जाणारा शुष्क मराठवाडा प्रदेश विशेषतः कठीण आहे, धरणातील पाणीसाठा गेल्या वर्षीच्या याच कालावधीत 46% च्या तुलनेत क्षमतेच्या 21.3% पर्यंत घसरला आहे.

ICMAI संभाजीनगर अध्यायाने राष्ट्रीय स्तरावर पुरस्कार जिंकला

- द इन्स्टिट्यूट ऑफ कॉस्ट अकाउंटंट्स ऑफ इंडिया (ICMAI), स्थानिक अध्यायाने 2022-23 साठी वर्षातील सर्वोत्कृष्ट अध्यायाचा पुरस्कार जिंकला आहे.
- ही प्रतिष्ठित ओळख इंदूर, मध्य प्रदेश येथे आयोजित वेस्टर्न इंडिया रिजनल कॉस्ट कॉन्फरन्स-2024 मध्ये प्रदान करण्यात आली.
- मराठवाडा आणि खान्देश भागात गेल्या 35 वर्षांपासून विद्यार्थी, सदस्य आणि व्यापक समाजाची

सेवा करण्यासाठी या धड्याचे समर्पण अधोरेखित करण्यात आले.

- खर्च आणि व्यवस्थापन लेखा व्यवसायाला चालना देण्यासाठी आणि सरकारी आणि खाजगी दोन्ही क्षेत्रांमध्ये करिअरच्या संभाव्यतेबद्दल जागरूकता वाढवण्याच्या त्यांच्या प्रयत्नांची कबुली देण्यात आली.

बीएमसीला नवीन महापालिका आयुक्त मिळाला आहे

- IAS भूषण गगराणी यांची बृहन्मुंबई महानगरपालिकेचे (BMC) नवे महापालिका आयुक्त म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे.
- ही नियुक्ती भारताच्या निवडणूक आयोगाने महाराष्ट्र सरकारला पद भरण्यासाठी दिलेल्या निर्देशांचे पालन करते.
- यापूर्वी मुख्यमंत्री कार्यालयात अतिरिक्त मुख्य सचिव म्हणून कार्यरत असलेले गगराणी यांना शहरी विकासाचा अनुभव आहे.

दुसऱ्या महायुद्धात वापरलेली व्हिंटेज वाहने पुणे ऑटो एक्सपोमध्ये दाखविण्यात आली

- येरवडा येथील क्रिएटीसिटी येथे 18 ते 21 एप्रिल रोजी होणाऱ्या आगामी पुणे ऑटो एक्सपोमध्ये दुसऱ्या महायुद्धात वापरलेल्या व्हिंटेज वाहनांचे एक विशेष प्रदर्शन असेल.
- हे "व्हिंटेज आणि क्लासिक" पॅव्हेलियन पुण्याच्या भूतकाळातील इतर क्लासिक गाड्यांसोबत या ऐतिहासिक मशीन्स पाहण्याची अनोखी संधी देतो.
- 1930-1940 च्या युद्धकाळात महत्त्वाची भूमिका बजावणाऱ्या फोक्सवर्गनच्या नॉर्टन 500 आणि व्हिंटेज आवृत्त्यांसारख्या मोटारसायकली पुढील महिन्यात पुण्यात प्रदर्शित होणार आहेत.
- या एक्सपोमध्ये प्रसिद्ध व्यक्तींच्या मालकीच्या व्हिंटेज कार्सचाही गौरव केला जाईल.

'नागमनी 2024' नाण्यांद्वारे इतिहास जिवंत करणार आहे

- न्युमिझ्मॅटिक रिसर्च इन्स्टिट्यूट (NRI) नागपूर पुन्हा एकदा 26, 27 आणि 28 जानेवारी रोजी रामगोपाल माहेश्वरी सांस्कृतिक सभागृह येथे 'नागमनी 2024' नावाचे तीन दिवसीय 'ऑल इंडिया कॉम्पेटिटिव्ह न्युमिझ्मॅटिक एक्झिबिशन' आयोजित करत आहे.
- नाण्यांच्या माध्यमातून प्राचीन वारसा, संस्कृती आणि इतिहासाचे जतन करण्याचा संस्थेचा उद्देश आहे, जेणेकरून लोकांना नाणीशास्त्राचे महत्त्व कळावे.

तुम्हाला माहित आहे का?

- अंकशास्त्र म्हणजे नाण्यांचा अभ्यास

शहीद दिवस

- भारतात, 23 मार्च हा शहीद दिन म्हणून साजरा केला जातो, याला शहीद दिवस असेही म्हणतात.

- हा दिवस विशेषतः भगतसिंग, सुखदेव थापर आणि शिवराम राजगुरू या तीन दिग्गज स्वातंत्र्यसैनिकांच्या बलिदानाचा सन्मान करतो.

बद्दल:

- या तीन क्रांतिकारकांना ब्रिटिश राजवटीचा प्रतिकार करण्याच्या भूमिकेसाठी 1931 मध्ये ब्रिटिश राजवटीने फाशी दिली होती.
- शहीद दिन हा भारताच्या स्वातंत्र्यासाठी लढलेल्या आणि मरण पावलेल्या सर्वांचे स्मरण करण्याचा दिवस आहे.
- त्यांच्या बलिदानाबद्दल कृतज्ञता व्यक्त करण्याची आणि स्वातंत्र्याच्या महत्त्वावर विचार करण्याची ही वेळ आहे.

टीप:

- 30 जानेवारी हा दिवस सुद्धा शहीद दिन म्हणून साजरा केला जातो.
- हा 1948 मध्ये "राष्ट्रपिता" महात्मा गांधी यांच्या हत्येचे स्मरण करतो.

हवामान बदलाचा धोका: अभ्यास

- हवामान बदलामुळे होळीच्या वेळी तापमान 40 अंश सेल्सिअसपेक्षा जास्त वाढू शकते, असे अलीकडील अभ्यासातून दिसून आले आहे.
- तापमानात झालेली ही वाढ 1970 च्या तुलनेत लक्षणीय वाढ आहे.

बद्दल:

- 1970 च्या दशकात, भारतातील फक्त तीन राज्यांमध्ये होळीच्या वेळी तापमान 40 अंश सेल्सिअसच्या पुढे जाण्याची शक्यता 5% पेक्षा जास्त होती - महाराष्ट्र, बिहार, छत्तीसगड.
- आज ही संख्या राजस्थान, गुजरात, तेलंगणा, मध्य प्रदेश, ओडिशा आणि आंध्र प्रदेशसह आणखी सहा राज्यांचा समावेश करण्यासाठी विस्तारली आहे.
- मार्चच्या उत्तरार्धात 40C ओलांडण्याची सर्वाधिक शक्यता असलेले राज्य महाराष्ट्र आहे, ज्याची शक्यता 14% आहे.
- क्लायमेट सेंट्रलचे विश्लेषण एक त्रासदायक प्रवृत्ती हायलाइट करते: उन्हाळ्याचे लवकर आगमन आणि जास्त काळ टिकणारे गरम झरे.
- हे निष्कर्ष पारंपारिक उत्सव आणि सार्वजनिक आरोग्याचे संरक्षण करण्यासाठी हवामानातील बदलांना संबोधित करण्याची निकड अधोरेखित करते.

टीप:

- 1970 पासून मार्च आणि एप्रिल महिन्यांत मासिक सरासरी तापमान पाहणाऱ्या यूएस-आधारित क्लायमेट सेंट्रल (शास्त्रज्ञ आणि संवादकांचा एक स्वतंत्र गट) च्या नवीन विश्लेषणामध्ये तापमानवाढीचा कल आढळून आला.

JSW एनर्जी ने रिलायन्स पॉवर ची पवन मालमत्ता ₹132cr मध्ये खरेदी केली

- आपल्या नूतनीकरणक्षम ऊर्जा पोर्टफोलिओचा विस्तार करण्याच्या हालचालीमध्ये, JSW एनर्जीने, त्याच्या उपकंपनी JSW नवीकरणीय ऊर्जाद्वारे, रिलायन्स पॉवरकडून 132 कोटी रुपयांना 45 मेगावॉटचा पवन ऊर्जा प्रकल्प खरेदी करण्यास सहमती दर्शवली आहे.
- हा प्रकल्प वाशपेत, महाराष्ट्र येथे आहे आणि अदानी इलेक्ट्रिसिटीशी वीज खरेदी करार आहे.
- हे संपादन जेएसडब्ल्यू एनर्जीचे अक्षय ऊर्जा क्षेत्रातील स्थान मजबूत करते आणि शाश्वत ऊर्जा निर्मितीवर भारताच्या वाढत्या लक्षाशी संरेखित करते.
- विक्रीतून मिळणारा निधी रिलायन्स पॉवर कर्ज फेडण्यासाठी वापरेल.

जागतिक कविता दिन

- जागतिक कविता दिन दरवर्षी 21 मार्च रोजी साजरा केला जातो.
- कवितेचे सौंदर्य आणि महत्त्व साजरे करण्याचा हा दिवस आहे.
- 1999 मध्ये युनेस्कोने त्याची स्थापना केली.

याचा उद्देश आहे:

- भाषिक विविधतेला प्रोत्साहन द्या:
 - कविता सर्जनशील मार्गांनी भाषेचा वापर करते, विविध संस्कृती आणि भाषांच्या समृद्धतेवर प्रकाश टाकते.
- धोक्यात असलेल्या भाषांना समर्थन द्या:
 - जागतिक कविता दिन लुप्त होण्याच्या धोक्यात असलेल्या भाषांकडे लक्ष वेधतो, त्यांचे आवाज ऐकू येतात याची खात्री करून घेतो.
- कवींचा सन्मान करा आणि परंपरा पुनरुज्जीवित करा:
 - कवींचे योगदान ओळखण्याचा आणि काव्यवाचनाच्या मौखिक परंपरेला प्रोत्साहन देण्याचा हा दिवस आहे.
- कविता सुलभ करा:
 - जागतिक कविता दिन प्रत्येकासाठी वाचन, लेखन, शिकवणे आणि कवितांचा आनंद घेण्यास प्रोत्साहन देतो.

थीम:

- जागतिक कविता दिन 2024 ची थीम "दिग्गजांच्या खांद्यावर उभे राहणे" आहे.

जागतिक डाऊन सिंड्रोम दिवस

- जागतिक डाऊन सिंड्रोम दिवस दरवर्षी २१ मार्च रोजी साजरा केला जातो.

- डाऊन सिंड्रोमबद्दल जागरूकता वाढवण्याचा आणि डाऊन सिंड्रोम असलेल्या लोकांच्या योगदानाचा उत्सव साजरा करण्याचा हा दिवस आहे.
- तारीख, 3/21, 21 व्या गुणसूत्राचे तिप्पट (ट्रायसोमी) प्रतिबिंबित करते ज्यामुळे डाऊन सिंड्रोम होतो.
- 2012 मध्ये या दिवसाला संयुक्त राष्ट्रांनी अधिकृतपणे मान्यता दिली.

बद्दल:

- डाऊन्स सिंड्रोम हा एक अनुवांशिक विकार आहे जेव्हा असामान्य पेशी विभाजनामुळे गुणसूत्र 21 (ट्रायसोमी 21) मधून अतिरिक्त अनुवांशिक सामग्री निर्माण होते.
- ही अतिरिक्त प्रत बाळाचे शरीर आणि मेंदूचा विकास बदलतो.
- यामुळे त्यांच्या आयुष्यात मानसिक आणि शारीरिक दोन्ही आव्हाने येऊ शकतात.

थीम:

- या वर्षीची थीम 'एंड द स्टिरिओटाइप्स' आहे.

जागतिक हवामान दिन

- जागतिक हवामान दिन दरवर्षी 23 मार्च रोजी साजरा केला जातो.
- हा 1950 मध्ये जागतिक हवामान संघटना (WMO) च्या स्थापनेचा वर्धापन दिन आहे.
- हा दिवस समाजाच्या सुरक्षितता आणि कल्याणासाठी हवामान आणि हवामान माहितीचे महत्त्व अधोरेखित करतो.

थीम:

- या वर्षीची थीम "हवामान कृतीच्या आघाडीवर" आहे.
- हे हवामान बदल समजून घेण्यासाठी आणि संबोधित करण्यासाठी हवामान निरीक्षण, अंदाज आणि हवामान विज्ञानाच्या महत्त्वपूर्ण भूमिकेवर जोर देते.

द्वितीय विश्वयुद्धातील सैनिक आणि युद्ध विधवांना महाराष्ट्र शासनाकडून मासिक अनुदान.

- सैनिक कल्याण राज्य विभागाने द्वितीय विश्वयुद्धातील सैनिकांसाठी मासिक अनुदान 6,000 रुपयांवरून 11,000 रुपये केले आहे.
- याचा फायदा महाराष्ट्रातील सुमारे 16,000 युद्ध विधवा आणि 16 सैनिकांना होईल, ज्यांचे वय त्यांच्या 90 च्या दशकात आहे.
- ही रक्कम देशातील सर्वाधिक आहे.

बद्दल:

- द्वितीय विश्वयुद्ध (WWII) दरम्यान, ब्रिटिश सरकारने 1939 ते 1945 या काळात विविध जागतिक रणांगणांवर लढण्यासाठी असंख्य भारतीय सैनिकांची भरती केली.

- युद्धानंतर, या सैनिकांना कोणतेही आर्थिक लाभ किंवा मान्यता न घेता परत पाठवण्यात आले.
- भारताच्या स्वातंत्र्यानंतर त्यांना माजी सैनिकांचा दर्जा किंवा आर्थिक मदत देण्यात आली नाही.
- मध्य प्रदेश, पंजाब आणि उत्तराखंड सारखी इतर राज्ये युद्धातील सैनिकांना 6,000 रुपये ते 9,000 रुपये मासिक अनुदान देतात.
- सरकारने जानेवारीपासून या निर्णयाची अंमलबजावणी केली आहे.

उच्च घनता लागवड प्रणाली (HDPS) अंतर्गत महाराष्ट्र नगदी पीक उत्पादन तिप्पट

- नागपूर आणि वर्धा जिल्ह्यातील 550 हून अधिक कापूस शेतकऱ्यांनी नगदी पीक उत्पादनात तिपटीने वाढ केली आहे.
- 2023-24 मध्ये महाराष्ट्रात राबविण्यात आलेल्या, उच्च घनता लागवड प्रणाली (HDPS) पथदर्शी प्रकल्पामुळे ही वाढ सुलभ झाली.
- उत्पादनाला चालना देण्याच्या उद्देशाने शेतकऱ्यांना HDPS अवलंबण्यास प्रोत्साहित करण्यासाठी केंद्र सरकारने ₹16,000 प्रति हेक्टर प्रोत्साहन देऊ केले.
- पूर्वी, विदर्भातील शेतकरी पारंपारिक पद्धतीचा वापर करून प्रति एकर 6-10 किंटल कापूस उत्पादन करत होते.
- उल्लेखनीय म्हणजे, वर्धा येथील एका 30 वर्षीय शेतकऱ्याने 19 किंटल प्रति एकर सर्वाधिक उत्पादन घेतले.

HDPS:

- HDPS हे केंद्रीय कापूस संशोधन संस्थेने (CICR) भारतात सादर केले होते आणि आंध्र प्रदेश, गुजरात, कर्नाटक, महाराष्ट्र, तेलंगणा आणि तामिळनाडू सह विविध राज्यांमध्ये त्याचे आशादायक परिणाम दिसून आले आहेत.
- उच्च घनता लागवड प्रणाली (HDPS) ही कापूस लागवडीची एक नाविन्यपूर्ण पद्धत आहे ज्याचा उद्देश जमीन, पाणी आणि पोषक द्रव्ये यांसारख्या उपलब्ध स्रोतांचा वापर करून उत्पादन वाढवणे आहे. HDPS च्या मुख्य वैशिष्ट्यांमध्ये हे समाविष्ट आहे:
 - वनस्पती ते रोप अंतर कमी करणे
 - कॉम्पॅक्ट कापूस वाण
 - वनस्पतींची जास्त लोकसंख्या
 - संसाधनांचा कार्यक्षम वापर
 - तणाचा दाब कमी करणे

जागतिक क्षयरोग दिन

- दरवर्षी 24 मार्च रोजी, जागतिक क्षयरोग (टीबी) दिवस जगभरात टीबीच्या विनाशकारी आरोग्य, सामाजिक आणि आर्थिक परिणामांबद्दल जागरूकता निर्माण करण्यासाठी आणि जागतिक क्षयरोग महामारीचा अंत करण्यासाठी प्रयत्नांना गती देण्यासाठी पाळला जातो.
- हा दिवस 1882 मधील त्या तारखेचे स्मरण करतो जेव्हा डॉ. रॉबर्ट कोच यांनी मायकोबॅक्टेरियम ट्यूबरक्युलोसिस, क्षयरोगास कारणीभूत असलेल्या बॅक्टेरियाचा शोध जाहीर केला होता, हा आजार आजही जगभरात लाखो लोकांना प्रभावित करतो.

याचा उद्देश आहे:

- जागरूकता वाढवणे:
 - जागतिक क्षय दिवस हा व्यक्ती, समुदाय, धोरणकर्ते आणि आरोग्यसेवा व्यावसायिकांना क्षयरोगाची चिन्हे, लक्षण, प्रसार, प्रतिबंध आणि उपचार याबद्दल शिक्षित करण्यासाठी एक व्यासपीठ म्हणून काम करतो.
- संसाधने एकत्रित करणे:
 - जागतिक क्षय दिन दिन टीबीच्या महामारीचा अंत करण्याच्या उद्देशाने टीबी संशोधन, नवकल्पना आणि पुराव्यावर आधारित हस्तक्षेपांच्या अंमलबजावणीसाठी समर्थन देण्यासाठी सरकार, आंतरराष्ट्रीय संस्था, नागरी समाज, खाजगी क्षेत्र आणि इतर भागधारकांकडून संसाधने एकत्रित करतो.
- समुदायांना सक्षम करणे:
 - समुदायांना सक्षम बनवणे आणि प्रभावित व्यक्तींना वकील आणि बदलाचे एजंट म्हणून गुंतवणे हे टीबी नियंत्रणाच्या प्रयत्नांचे प्रमुख घटक आहेत. जागतिक टीबी दिन समुदायाच्या सहभागाला, सक्रिय सहभागाला प्रोत्साहन देतो.
- भागीदारांना प्रोत्साहन देणे:
 - क्षयरोगाचा अंत करण्यासाठी निश्चित केलेले महत्वाकांक्षी लक्ष्य साध्य करण्यासाठी सरकार, गैर-सरकारी संस्था, शैक्षणिक संस्था, समुदाय आणि प्रभावित व्यक्ती यांच्यातील सहयोग आणि भागीदारी आवश्यक आहे.

थीम:

- जागतिक क्षयरोग (टीबी) दिन 2024 ची थीम आहे "होय! आपण टीबी संपवू शकतो!"

डॉ प्रज्ञा डी यादव या नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ वन हेल्थ, नागपूर येथे नवीन प्रभारी संचालक आहेत

- इंडियन कौन्सिल ऑफ मेडिकल रिसर्च-नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ व्हायरोलॉजीच्या वरिष्ठ शास्त्रज्ञ डॉ प्रज्ञा डी यादव यांची नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ वन हेल्थ, नागपूरच्या प्रभारी संचालकपदी नियुक्ती करण्यात आली आहे.

बद्दल:

- कोविड-19 सह संसर्गजन्य रोग आणि विषाणूजन्य संसर्गावरील संशोधनासाठी प्रसिद्ध डॉ. यादव, ICMR-NIV पुणे येथे त्यांच्या भूमिकेसह NIOH नागपूरचे देखरेख करतील.
- भारतातील पहिली कोविड-19 प्रकरणे शोधण्यात त्यांनी महत्त्वाची भूमिका बजावली आणि देशातील पहिली स्वदेशी लस कोवॅक्सिनच्या मागे टीमचे नेतृत्व केले.
- डॉ. यादव PM-ABHIM कार्यक्रमाद्वारे देशभरात जैव सुरक्षा पायाभूत सुविधा वाढवण्याच्या ICMR च्या प्रयत्नांशी संरेखित करून NIOH नागपूरचे प्रभारी संचालक म्हणून प्रशासकीय आणि आर्थिक अधिकार सांभाळतील.

टीप:

- नॅशनल इन्स्टिट्यूट ऑफ वन हेल्थ (NIOH) मानव, प्राणी आणि पर्यावरणीय आरोग्याच्या छेदनबिंदूवर अंतःविषय संशोधनावर लक्ष केंद्रित करते.
- जागतिक आरोग्य आढावनांना तोंड देणे, क्षेत्रांमधील सहकार्याला प्रोत्साहन देणे आणि रोग प्रतिबंध आणि नियंत्रणासाठी सर्वांगीण दृष्टिकोन विकसित करणे हे त्याचे उद्दिष्ट आहे.

ठाण्यातील हरियाली तलाव

- ठाण्यातील हरियाली तलाव हे चेंदणी कोळीवाड्यातील रहिवाशांसाठी अभिमानाचे ठिकाण आहे.

बद्दल:

- ठाण्यातील हरियाली तलाव (म्हणजे "हिरवीगार") उन्हाळ्यात कोरडे पडतात, परंतु पावसाळ्यात नवीन झाडांच्या आच्छादनाखाली लपलेले पाणी येते. या ऋतुचक्राने त्याचे नाव प्रेरित केले.
- वागळे इस्टेटमध्ये 10-15 माशांच्या जाती विकल्या जाणाऱ्या स्थानिक मत्स्यपालनालाही हा तलाव आधार देतो.
- पहिल्या भारतीय रेल्वेने ठाण्यातील हरियाली तलावाचा पाण्यासाठी वापर केला.

टीप:

- AMRUT 2.0 उद्दिष्टांतर्गत, सुशोभीकरण प्रकल्प प्रगतीपथावर आहेत.

- ठाण्यातील हरियाली तलावाच्या सुशोभीकरणादरम्यान पाण्याच्या गुणवत्तेबद्दल रहिवाशांना चिंता आहे आणि त्यांनी चांगल्या देखभालीची विनंती केली आहे.
- त्यांचा असा विश्वास आहे की योग्य प्रक्रियेनंतर तलावामध्ये पाण्याचा स्त्रोत बनण्याची क्षमता आहे.

अंबाजोगाई उत्खननात दोन मंदिर तळांचा शोध

- महाराष्ट्र पुरातत्व विभागाने बीड जिल्ह्यातील अंबाजोगाईजवळ उत्खननादरम्यान महत्त्वपूर्ण शोध लावला.
- सकलेश्वर मंदिर परिसरात दोन मंदिरांचे तळ सापडले, ज्याला बाराखांबी मंदिर म्हणूनही ओळखले जाते, जे 1228 इसवी मधील आहे आणि यादव घराण्याने बांधले होते.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- 15 मार्च रोजी सुरू झालेल्या या उत्खननात 14 खंदकांची निर्मिती करण्यात आली, प्रत्येक खंदक 100 चौरस फूट आहे.
- राज्य पुरातत्व विभागाचे सहाय्यक संचालक अमोत गोटे यांनी सांगितले की, शोधांमध्ये दोन मंदिरांचे तळ आहेत, एक खोलेश्वर म्हणून ओळखले गेले, ज्याचे नाव यादव सेनापतीच्या नावावर आहे.
- हात आणि पायांसह विटा आणि शिल्पाच्या तुकड्यांसारखे पुरावे हे सूचित करतात की मंदिरांमध्ये एकेकाळी शिखरे होती.
- या प्रकल्पात अंबाजोगाईतील प्राचीन वास्तूंचे सर्वेक्षण करण्याची योजना देखील समाविष्ट आहे, ज्याचा उद्देश या परिसराला "वारसा गाव" चा दर्जा देण्याच्या उद्देशाने आहे.
- अंबाजोगाई, ज्याला ऐतिहासिकदृष्ट्या अमरापूर, जयंतीपूर आणि जोगाईबे यासह विविध नावांनी ओळखले जाते, त्याला हैदराबाद निजाम काळात मोमिनाबाद असेही संबोधले जात असे.
- हे शहर हत्तीखाना, दासोपंत मंदिर आणि योगेश्वरी मंदिर यांसारख्या इतर उल्लेखनीय स्मारकांचा अभिमान बाळगते, ज्यामुळे त्याचे ऐतिहासिक आणि सांस्कृतिक महत्त्व समृद्ध होते.

महाराष्ट्र सरकारने मतदान कर्तव्यावर असलेल्या कामगारांना 1 दिवसाची पगारी रजा जाहीर केली आहे

- महाराष्ट्र सरकारने राज्यातील मतदानाच्या दिवशी कामगार, सरकारी अधिकारी आणि कर्मचाऱ्यांना एक दिवसाची पगारी रजा जाहीर केली आहे.

- मंगळवारी जारी करण्यात आलेल्या सरकारी परिपत्रकानुसार मतदानाचा हक्क बजावणे सुलभ व्हावे हा या निर्णयाचा उद्देश आहे.
- पाच टप्प्यात निवडणुका होणार असल्याने, हा उपक्रम लोकांना निवडणूक प्रक्रियेत सहभागी होण्याची पुरेशी संधी आहे याची खात्री देतो.
- याव्यतिरिक्त, रजेची तरतूद त्यांच्या मतदारसंघाबाहेर राहणाऱ्या व्यक्तींना विस्तारित करते, त्यांना त्यांच्या संबंधित भागात मतदान करण्यास सक्षम करते.
- सुट्टीच्या हक्कामध्ये औद्योगिक गट, कॉर्पोरेशन, कंपनी, संस्था तसेच उद्योग विभागाच्या कक्षेत येणारे औद्योगिक उपक्रम यासह विविध क्षेत्रांचा समावेश होतो.

टीप:

- भारतीय निवडणूक आयोगाने (ECI) **16 मार्च रोजी 18 व्या लोकसभेच्या तसेच आंध्र प्रदेश, अरुणाचल प्रदेश, ओडिशा आणि सिक्कीम या चार राज्यांच्या सार्वत्रिक निवडणुका जाहीर केल्या.**
- लोकसभेच्या निवडणुका एप्रिल आणि मे महिन्यात सात टप्प्यांत होणार असून, 90 कोर्टांहून अधिक पात्र नागरिक कनिष्ठ सभागृहाच्या 543 जागांसाठी मतदान करतील. 4 जून रोजी निकाल जाहीर होतील.

विजेची मागणी 3,500 मेगावॉटपर्यंत पोहोचली आहे, जी अद्याप सर्वाधिक आहे

- महाराष्ट्रात विजेची मागणी वाढली आहे, जी आतापर्यंतची सर्वाधिक आहे.

बद्दल:

- मंगळवारी मुंबईतील पीक पॉवर डिमांड **3,500 मेगावॉटवर पोहोचली आणि त्यात लक्षणीय वाढ झाली.**
- संपूर्ण महाराष्ट्रात, एकूण कमाल मागणी **28,000 MW पेक्षा जास्त झाली आहे, ज्यामुळे आठवडाभरातील ही दुसरी घटना ठरली आहे आणि या वर्षातील सर्वोच्च मागणी आहे.**
- यापूर्वीची अशीच सर्वाधिक मागणी 22 मार्च रोजी दिसून आली होती.
- महाराष्ट्र स्टेट इलेक्ट्रिसिटी डिस्ट्रिब्युशन कंपनी लिमिटेड (MSEDCL) ने **एक्स्चेंजकडून प्रचलित बाजार दराने 10,000 मेगावॉट पर्यंत वीज खरेदी केल्याचे सूत्रांनी सांगितले.**
- मात्र, मंगळवारी राज्यभरातील औष्णिक प्रकल्पातून वीजनिर्मिती 7,300 मेगावॉटच्या पुढे गेली नाही.

टीप:

- **चंद्रपूर सुपर थर्मल पॉवर स्टेशन हे महाराष्ट्रातील सर्वात मोठे औष्णिक वीज केंद्र आहे.**
- त्याची **2920 मेगावॉट वीज निर्मितीची क्षमता आहे.**

- **500 मेगावॉट क्षमतेचे पाच जनरेटर आणि 210 मेगावॉटचे दोन जनरेटर या पॉवर प्लांटमध्ये आहेत.**
- येथे, **चारगाव आणि इरई** धरणातून पाणी येते, तर **जवळच्या कोळसा खाणीतून इंधन पुरवठा केला जातो.**

बुलेट ट्रेन कॉरिडॉरवर विंड मॉनिटरिंग सेफ्टी उपकरणे बसवली जातील

508 किमी कॉरिडॉरमध्ये पसरलेल्या 14 ठिकाणी एनीमोमीटर म्हणून ओळखल्या जाणाऱ्या पवन निरीक्षण सुरक्षा उपकरणे स्थापित करण्यासाठी एक उपक्रम सुरू करण्यात आला आहे.

बद्दल:

- **नॅशनल हाय-स्पीड रेल कॉरिडॉर लिमिटेड (NHSRCL) मुंबई-अहमदाबाद हाय-स्पीड रेल कॉरिडॉरवर जोरदार वाऱ्यांना तोंड देण्यासाठी सक्रिय उपाययोजना करत आहे.**
- **एनेमोमीटर हे वाऱ्याच्या वेगाचा मागोवा घेण्यासाठी डिझाइन केलेले उपकरण आहेत, जे एकदा बुलेट ट्रेन सेवा सुरू झाल्यानंतर वाढीव प्रवासी सुरक्षा आणि ऑपरेशनल कार्यक्षमता सुनिश्चित करतात.**
- NHSRCL अधिकाऱ्यांच्या मते, जेव्हा वाऱ्याचा वेग 72 ते 130 किमी प्रतितास या मर्यादित येतो तेव्हा बुलेट ट्रेन त्यांचा वेग समायोजित करतील.
- या **14 स्थानांमध्ये महाराष्ट्रातील पाच आणि गुजरातमधील नऊ स्थानांचा समावेश आहे, जे वाऱ्याच्या नमुन्यांचे प्रभावीपणे निरीक्षण करण्यासाठी धोरणात्मक स्थितीत आहेत.**
- महाराष्ट्रात **देसाई खडी, उल्हास नदी, ठाण्यातील बांगला पाडा, वैतरणा नदी आणि डहाणूजवळ प्रतिष्ठापने असतील.**
- एनीमोमीटर आपत्ती प्रतिबंधक प्रणाली म्हणून काम करतात, **0 ते 252 किमी प्रतितास आणि 0 ते 360 अंश कव्हर केलेल्या वाऱ्याच्या गतीचा वास्तविक-वेळ डेटा प्रदान करतात.**
- ऑपरेशन कंट्रोल सेंटर (OCC) विविध ठिकाणी एनीमोमीटर वापरून वाऱ्याच्या गतीचे निरीक्षण करेल, ट्रेनच्या वेगात वेळेवर समायोजन सुनिश्चित करेल.
- याशिवाय, भूकंपाच्या हालचालींवर लक्ष ठेवण्यासाठी भूकंप निरीक्षण उपकरणे देखील मार्गावर तैनात केली जातील.
- **दोन्ही राज्यांतील भूकंपप्रवण भागात स्थापनेसाठी सहा अंतर्देशीय भूकंपमापकांसह, ट्रॅक्शन सब-स्टेशन्स आणि स्विचिंग पोस्टमध्ये भूकंपमापक धोरणात्मकरीत्या ठेवले जातील.**

बुलेट ट्रेन बद्दल नोट:

- मुंबई-अहमदाबाद हाय स्पीड रेल कॉरिडॉर (MAHSR) किंवा मुंबई-अहमदाबाद HSR ही एक बांधकामाधीन हाय-स्पीड रेल्वे लाइन आहे, जी भारतातील आर्थिक केंद्र असलेल्या मुंबईला गुजरात राज्यातील सर्वात मोठे शहर अहमदाबादशी जोडेल. पूर्ण झाल्यावर, हा भारतातील पहिला हाय-स्पीड रेल्वे मार्ग असेल.
- केंद्रीय रेल्वे मंत्री अश्विनी वैष्णव यांनी व्हायब्रंट गुजरात ग्लोबल समिटला संबोधित केले तेव्हा त्यांनी घोषित केले की बुलेट ट्रेन प्रकल्पाचे बांधकाम 2026 पर्यंत पूर्ण केले जाईल.

जागतिक रंगभूमी दिन

- जागतिक रंगभूमी दिन नाट्य कलांचे महत्त्व वाढवतो, ते मनोरंजनाच्या क्षेत्रात कशी महत्त्वाची भूमिका निभावतात आणि रंगभूमी जीवनात कोणते बदल घडवून आणते.

बद्दल:

आंतरराष्ट्रीय थिएटर इन्स्टिट्यूट (ITI) ची सुरुवात 1961 मध्ये जगभरात जागतिक रंगभूमी दिन साजरा करण्यासाठी आणि थिएटरचे मूल्य आणि महत्त्व यासाठी करण्यात आली. आंतरराष्ट्रीय नृत्य दिनाप्रमाणेच जागतिक रंगभूमी दिनाची उद्दिष्टे आहेत:

- जगभरातील कला प्रकारांचे महत्त्व अधोरेखित करण्यासाठी.
- लोकांना कलाकृतीच्या मूल्याची जाणीव करून देणे.
- नृत्य आणि नाट्य समुदायांना त्यांच्या कार्याचा व्यापक स्तरावर प्रचार करण्यास सक्षम करण्यासाठी. मत नेत्यांना या स्वरूपांच्या मूल्याची जाणीव करून देणे आणि त्यांचे समर्थन करणे.
- स्वतःच्या फायद्यासाठी कलेचा आस्वाद घेणे.

थीम:

- जागतिक रंगभूमी दिन 2024 ची थीम 'रंगभूमी आणि शांततेची संस्कृती' आहे.

संपूर्ण महाराष्ट्रातील 24,000 पेक्षा जास्त सरकारी शाळांमध्ये किचन गार्डन्सची भरभराट होत आहे

- महाराष्ट्रातील 24,000 हून अधिक सरकारी शाळा किचन गार्डन चालवतात.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- गेल्या वर्षभरात महाराष्ट्रातील 24,741 सरकारी शाळांनी त्यांच्या जागेवर किचन गार्डन्सची स्थापना केली आहे.
- विद्यार्थी त्यांच्या शिक्षकांच्या मार्गदर्शनाखाली या बागांची देखभाल करण्याची जबाबदारी घेतात आणि शालेय जेवण तयार करण्यासाठी उत्पादनाचा वापर केला जातो.

- राज्यभरातील सर्वोत्कृष्ट किचन गार्डन्सना मान्यता देण्यासाठी राज्याच्या शिक्षण विभागामार्फत एक स्पर्धा सुरू करण्यात येणार आहे.
- 2023-24 या कालावधीत, केंद्र सरकारच्या किचन गार्डन योजनेत महाराष्ट्रातील 46,946 शाळांनी भाग घेतला, 2019 मध्ये सर्व शिक्षा अभियानांतर्गत अंदाजे 20 कोटी रुपयांच्या बजेटमध्ये तरतूद करण्यात आली.
- केंद्रीय शिक्षण मंत्रालयाने किचन गार्डन्सचे नियोजन करण्यासाठी, लागवडीसाठी भाज्या आणि फळांसह योग्य वनस्पती निर्दिष्ट करण्यासाठी मार्गदर्शक तत्वे प्रदान केली आहेत.

सहाद्री प्रदेशात चार नवीन गेको प्रजातींचा शोध.

- शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर (एसयूके) आणि ठाकरे वाइल्डलाइफ फाऊंडेशनच्या संशोधकांना वायव्य महाराष्ट्रात जंगली गेकोच्या चार नवीन प्रजाती सापडल्या आहेत.
- हे गेको कॅनेमास्पिस वंशातील आहेत आणि त्यांच्या प्रादेशिक वर्तनासाठी ओळखले जातात.
- ते एका लहान भागात आढळतात आणि ते थंड हवामान पसंत करतात, त्यांच्या घटना अनुकूल निवासस्थानापर्यंत मर्यादित करतात.
- शोध मोहिमेदरम्यान हे नवीन शोधलेले गेको केवळ त्यांच्या मूळ श्रेणीत आढळले आहेत.
- डॉ. सुनील गायकवाड यांच्या मार्गदर्शनाखाली झूटॅक्सा या आंतरराष्ट्रीय जर्नलमध्ये हे शोध प्रसिद्ध झाले आहेत.

टीप:

- गेको हे सरपटणारे प्राणी आहेत आणि अंटार्क्टिका वगळता सर्व खंडांवर आढळतात. या रंगीबेरंगी सरडे पावसाच्या जंगलांपासून, वाळवंटात, थंड डोंगर उतारापर्यंतच्या अधिवासाशी जुळवून घेतात.

NIA चे नेतृत्व करण्यासाठी महाराष्ट्र ATS प्रमुख, 26/11 च्या नायकाची निवड

- सदानंद दाते, 57 वर्षीय IPS अधिकारी, 26/11 च्या हल्ल्यादरम्यान त्यांच्या महत्त्वपूर्ण भूमिकेसाठी ओळखले जाते, त्यांची भारतातील प्रमुख दहशतवादविरोधी एजन्सी, राष्ट्रीय तपास संस्थेचे (NIA) नवीन महासंचालक म्हणून नियुक्ती करण्यात आली आहे.
- सध्या महाराष्ट्र दहशतवाद विरोधी पथकाचे (ATS) महासंचालक म्हणून काम करत आहेत, दाते यांनी NIA मध्ये सामील होण्याची संधी दिल्याबद्दल कृतज्ञता व्यक्त केली.

- 26/11 च्या हल्ल्यादरम्यान अजमल कसाब आणि त्याचा गुरू इस्माईल खान यांना पकडण्यासाठी दाते यांनी ऑपरेशनचे नेतृत्व केले आणि या प्रक्रियेत ते जखमी झाले.
- जखमी असूनही, दाते यांनी नोव्हेंबर 2012 मध्ये कसाबला आर्थर रोड तुरुंगातून पुण्यातील येरवडा तुरुंगात स्थानांतरित करण्यासाठी गुप्त ऑपरेशनचे नेतृत्व केले, जिथे दहशतवाद्याला अखेर फाशी देण्यात आली.
- विशेष म्हणजे, भंडारा येथील पोलीस अधीक्षक म्हणून आपल्या कार्यकाळात, नक्षल कारवायांमध्ये गुंतलेल्या भरकटलेल्या तरुणांना पुन्हा समाजाच्या मुख्य प्रवाहात सामावून घेण्यात दाते यांनी महत्त्वपूर्ण भूमिका बजावली, एके-47 सोबत नक्षलवाद्यांचे आत्मसमर्पण यासारखे उल्लेखनीय यश मिळवले.

तिसऱ्या मुंबई योजनेच्या विरोधात ग्रामस्थांची रॅली, तीव्र आंदोलनाची धमकी

- रायगड जिल्ह्यातील उरण, पनवेल आणि पेण भागातील ग्रामस्थांचा प्रस्तावित 'थर्ड मुंबई' टाऊनशिपला विरोध आहे.
- प्रकल्पासाठी भूसंपादन करण्यास विरोध करत शासनाकडे आक्षेप नोंदवले.
- अधिसूचना मागे न घेतल्यास लाखोंच्या संख्येने उग्र आंदोलन करण्याचा इशारा दिला.
- राज्य सरकारने 4 मार्च रोजी अटल सेतू मुंबई ट्रान्स-हार्बर लिंकच्या आसपासची 124 गावे NTDA कडे विकासासाठी सुपूर्द करत अधिसूचना जारी केल्या.
- सरकारने दिलेल्या 30 दिवसांच्या कालावधीत ग्रामस्थांनी प्रतिसाद दिला.
- सुरुवातीला मोठ्या मोर्चाचे नियोजन होते जो आचारसंहितेमुळे कमी झाला.
- योजना पुढे गेल्यास लाखोंच्या संख्येने एकत्र येऊन आंदोलन करण्याचा इशारा.
- कोकण भवन कार्यालयात ग्रामपंचायत सदस्य, सामाजिक कार्यकर्ते आणि राजकीय नेत्यांनी "एमएमआरडीए विरोधी शेतकरी समिती, रायगड" अंतर्गत सादर केलेल्या हरकती.
- योजना आणि एमएमआरडीएच्या विरोधात घोषणाबाजी केली.

तिसऱ्या मुंबईची नोंद:

- नगरविकास विभाग (UDD) 124 बाधित गावांमधून प्रस्तावित तिसऱ्या मुंबईबद्दल सार्वजनिक माहिती मागतो.
- तिसऱ्या मुंबईमध्ये प्रामुख्याने नव्याने कार्यरत मुंबई ट्रान्स हार्बर लिंक (MTHL) द्वारे प्रभावित क्षेत्रांचा समावेश होतो, ज्याला अटल सेतू असेही म्हणतात.

- MTHL कडून अपेक्षित आर्थिक वाढ राज्य सरकारला तिसऱ्या मुंबई योजनेत आसपासच्या प्रदेशांचा समावेश करण्यास प्रवृत्त करते.
- प्रभावित भागात सर्वसमावेशक विकास सुनिश्चित करण्यासाठी UDD सूचना आणि हरकती आमंत्रित करते.
- एमटीएचएलचा प्रादेशिक आणि राज्य-स्तरीय आर्थिक विकासावर होणारा परिणाम त्याच्या क्षमतेचा फायदा घेण्याच्या सरकारच्या निर्णयाला चालना देतो.

पुण्याचे जलसंकट

- पुणे, पाण्याच्या गंभीर संकटाचा सामना करत असताना, त्यातील चार मुख्य धरणे अत्यंत खालच्या पातळीवर पोहोचल्याने चिंताजनक परिस्थिती निर्माण झाली आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- खडकवासला जलाशय: सध्या 1.07 TMC साठा आहे, जो त्याच्या एकूण साठ्याच्या 54.39% आहे.
- पानशेत जलाशय: 5.12 TMC सह 48.10% क्षमतेवर.
- टेमघर जलाशय: 9.11% क्षमतेने घटत आहे, फक्त 0.34 टीएमसी आहे.
- वरसगाव धरण: 6.85 टीएमसी पाण्यासह 53.40% क्षमतेवर थोडेसे चांगले आहे.

प्रभाव:

- भूगर्भातील पाण्याची पातळी खालावल्याने पुण्यातील बोअरवेल कोरड्या पडल्या आहेत.
- रहिवाशांना दैनंदिन गरजांसाठी पाण्याच्या टँकरचा आधार घेत तीव्र पाणीटंचाईचा सामना करावा लागत आहे.
- मांजरी परिसरातील रहिवाशांना टँकरमालकांकडून जास्तीचे शुल्क आकारले जाते, त्यामुळे त्यांच्या अडचणी वाढल्या आहेत.

सिंहगड किल्ला प्लास्टिक बंदी लागू करणार

- जुन्नर वनविभागाने शिवनेरी किल्ल्यावर यशस्वी अंमलबजावणी केल्यानंतर सिंहगड किल्ल्यावर प्लास्टिक बंदीचा निर्णय घेतला आहे.
- 5 जूनपासून लागू होणाऱ्या या निर्णयामुळे किल्ल्याचे पावित्र्य जपण्याचा आणि पर्यावरणाचे रक्षण करण्याचा उद्देश आहे.

बद्दल:

- सिंहगड हा भारतातील पुणे शहराच्या नैऋत्येस सुमारे 49 किमी अंतरावर असलेला एक प्राचीन डोंगरी किल्ला आहे.

- पूर्वी कोंढाणा म्हणून ओळखला जाणारा, हा किल्ला अनेक लढायांचे ठिकाण होता, विशेष म्हणजे 1670 मधील सिंहगडाची लढाई.
- हा महाराष्ट्रातील पुणे जिल्ह्यात आहे.

संभाजीनगर जिल्ह्यात 45 मॉडेल मतदान केंद्रे असणार आहेत

- आगामी लोकसभा निवडणुकीसाठी संभाजीनगर जिल्ह्यात 45 मॉडेल मतदान केंद्रे असणार आहेत.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- त्यापैकी 18 मतदान केंद्रे केवळ महिला कर्मचारी सांभाळतील, तर 18 मतदान केंद्रे युवा कर्मचाऱ्यांद्वारे चालवली जातील. उर्वरित नऊ स्थानके अपंग कर्मचाऱ्यांकडून (पीडब्ल्यूडी) चालविली जातील.
- जिल्हाधिकारी दिलीप स्वामी यांनी अधोरेखित केले की मॉडेल मतदान केंद्रे नियमित मतदान केंद्रांवर उपलब्ध असलेल्या मूलभूत सुविधांच्या पलीकडे मतदानाचा अनुभव वाढविण्यासाठी अतिरिक्त सुविधा देतात.
- औरंगाबाद मध्य आणि औरंगाबाद पश्चिम येथे प्रत्येकी पाच मॉडेल मतदान केंद्रे असतील, कन्नड, गंगापूर, वैजापूर, सिल्लोड, पैठण आणि फुलंब्री येथे आणखी पाच मतदान केंद्रे असतील. याशिवाय औरंगाबाद पूर्व विधानसभा विभागात तीन स्थानके उभारण्यात येणार आहेत.

2024-25 मध्ये राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण (NEP) वर लक्ष केंद्रित करा

- नितीन करमळकर यांच्या नेतृत्वाखालील पुण्याच्या सुकाणू समितीने भारतीय ज्ञान प्रणाली (IKS) अभ्यासक्रमांवर लक्ष केंद्रित करून 2024-25 मध्ये राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरण (NEP) मध्ये बदल करण्याची योजना आखली आहे.
- गणित, विज्ञान, वैद्यक, तत्त्वज्ञान, कला, भाषा आणि बरेच काही यासारख्या प्राचीन ज्ञानावर भर देण्याचे त्यांचे उद्दिष्ट आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- महाराष्ट्रात NEP 2020 च्या अंमलबजावणीसाठी सुकाणू समितीने निरीक्षण केले की काही उच्च शैक्षणिक संस्था IKS अभ्यासक्रमाच्या विषयांतर्गत "धर्म, जिंगोइझम आणि अंध नायक-पूजा" शिकवत आहेत.
- IKS अभ्यासक्रमांची गुणवत्ता सुधारण्यावर लक्ष केंद्रित करून या समस्येचे निराकरण करण्यासाठी बदलांचे नियोजन केले आहे.
- NEP 2020 च्या उद्दिष्टांशी सुसंगत असल्याची खात्री करून IKS अभ्यासक्रमासाठी काय आणि काय

करून नये याची रूपरेषा देण्यासाठी एक उप-समिती स्थापन करण्यात आली आहे.

- नितीन करमळकर यांनी IKS ने गणित, विज्ञान, वैद्यकशास्त्र, खगोलशास्त्र, स्थापत्यशास्त्र, तत्वज्ञान, कला, भाषा, साहित्य आणि संस्कृती यासारख्या भारतीय सभ्यतेचे प्राचीन ज्ञान देण्यावर भर दिला पाहिजे असे सांगितले.
- राज्याच्या उच्च शिक्षण विभागाने जारी केलेले नवीन परिपत्रक विद्यार्थ्यांना त्यांच्या पदवीपूर्व कार्यक्रमाच्या पहिल्या वर्षात जास्तीत जास्त तीन विषय निवडण्याची आणि पुढील वर्षी त्यांच्या प्रमुख आणि लहान विषयांवर निर्णय घेण्याची परवानगी देते.

Adda247

Maharashtra ka mahapack

Live classes, Test series
Recorded videos, E-books

MPSC (राज्यसेवा) MPSC (संयुक्त) महाराष्ट्र पोलीस तलाठी, वनरक्षक, कृषी विभाग महानगर पालिका नगर परिषद, जिल्हा परिषद, SSC & ALL OTHER STATE EXAM